

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Sebastjan BARANJA

**ODNOS ZAPOSLENIH V LUKI KOPER DO RABE
KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ**

DIPLOMSKO DELO

Univerzitetni študij

Ljubljana, 2008

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Sebastjan BARANJA

**ODNOS ZAPOSLENIH V LUKI KOPER DO RABE KMETIJSKIH
ZEMLJIŠČ**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**ATTITUDE OF LUKA KOPER'S EMPLOYEES TOWARDS THE
USAGE OF AGRICULTURAL LAND**

GRADUATION THESIS
University studies

Ljubljana, 2008

Diplomsko delo (univerzitetni študij) je bilo opravljeno na Biotehniški fakulteti, Oddelku za agronomijo, Katedri za urejanje kmetijskega prostora in agrohidrologijo. Anketa je bila izvedena v podjetju Luka Koper d.d.

Študijska komisija oddelka za agronomijo je za mentorico diplomskega dela imenovala izr. prof. dr. Marino Pintar, za somentorico pa doc. dr. Majdo Černič Istenič.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: prof. dr. Katja Vadnal
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Članica: izr. prof. dr. Marina Pintar
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Članica: doc. dr. Majda Černič Istenič
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Član: doc. dr. Andrej Udovč
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Datum zagovora:

Diplomsko delo je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisani se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddal v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Sebastjan BARANJA

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD Dn
DK UDK 711.13/.14:314.17(497.4Koper)(043.2)
KG Kmetijska zemljišča/zaposleni v Luki Koper/urbanizacija/zaraščanje/anketa
KK AGRIS E12/E50/E51
AV BARANJA, Sebastjan
SA PINTAR, Marina (mentor)/ČERNIČ ISTENIČ, Majda (somentor)
KZ SI – 1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
ZA Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo
LI 2008
IN ODNOS ZAPOSLENIH V LUKI KOPER DO RABE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ
TD Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP IX, 31, [11] str., 14 pregl., 8 sl., 3 pril., 25 vir.
IJ sl
JI sl/en
AL V preteklosti so ljudje živeli predvsem od kmetijstva, danes se stvari korenito spreminjajo. Ljudje množično opuščajo kmetijsko dejavnost, se zaposlujejo v drugih sektorjih in težijo k čim višjim zaslužkom, posledica tega je spremenjena raba kmetijskih zemljišč. Zelo pomemben delodajalec na Slovenski obali je podjetje Luka Koper d.d. Namen naloge je bil ugotoviti, koliko zaposlenih je prišlo v Luko Koper iz kmetijskega sektorja, kaj se je po zaposlitvi zgodilo z njihovimi kmetijskimi zemljišči, ter odnos zaposlenih do kmetijske dejavnosti in okolja. V ta namen smo organizirali anketo v Luki Koper in njenih hčerinskih podjetjih na vzorcu zaposlenih, med katerimi posebej izstopajo zaposleni v upravnih službah Luke Koper. Rezultati ankete kažejo, da do večjega prehoda delovne sile iz kmetijskega sektorja ne prihaja. Kar 65 odstotkov vprašanih nima doma kmetije in kar 80 odstotkov se jih ni nikoli ukvarjalo s kmetijstvom. Na osnovi takih podatkov lahko predpostavljamo, da je zaposlitev v Luki Koper le v majhni meri vplivala na spremembo rabe kmetijskih zemljišč v koprskem zaledju. Med anketiranci, ki pa so imeli oz. še živijo na kmetiji, pa so zaradi zaposlitve opustili kmetijstvo; ti so kmetijska zemljišča prodali, jih pustili neobdelana, ali jih sedaj obdelujejo drugi člani gospodinjstva. Vsi anketiranci pa opažajo, da se obseg kmetijskih zemljišč, v kraju kjer bivajo, zmanjšuje in da se na drugi strani povečuje obseg pozidave.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Dn
DC UDC 711.13/.14:314.17(497.4Koper)(043.2)
CX Agricultural land/Luka Koper employees/urbanisation/overgrowing/survey
CC AGRIS E12/E50/E51
AU BARANJA, Sebastjan
AA PINTAR, Marina (supervisor)/ČERNIČ ISTENIČ, Majda (co – supervisor)
PP SI – 1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
PB University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Agronomy
PY 2008
TI ATTITUDE OF LUKA KOPER'S EMPLOYEES TOWARDS THE USAGE OF AGRICULTURAL LAND
DT Graduation Thesis (University studies)
NO IX, 31, [11] p., 14 tab., 8 fig., 3 ann., 25 ref.
LA sl
AL sl/en
AB In the past people lived mostly from agriculture, today situation has changed significantly. People are giving up agriculture and they try to find employment in the other sectors of economy to earn more. For that reason the usage of agricultural land is changing. One of the most important employers on the Slovenian coast is Luka Koper d.d. The aim of this thesis is to determine, how many employees in the port came from agricultural sector, what happened with agricultural land after they have been employed in the port and what their attitude to the agricultural activity and environment is. For that purpose we carried out the survey with employees in the port and their daughter enterprises. Analysis indicates rather small transition of employees from agricultural sector to the Luka Koper; 65 percent of respondents do not have farm at home and 80 percent of them never worked in the agricultural sector. On the basis of such results it could be supposed that employment in the Luka Koper has rather small influence on the changes in the usage of agricultural land in the Koper hinterland. People, who have given up agriculture because of employment in Luka Koper either sold their agricultural land, left it uncultivated or is cultivated by other members of their households. However, all respondents perceive significant decrease in size of agricultural land and increase of built areas in their places of residence.

KAZALO VSEBINE

	Str.
Ključna dokumentacijska informacija (KDI)	III
Key words documentation (KWD)	IV
Kazalo vsebine	V
Kazalo preglednic	VII
Kazalo slik	VIII
Kazalo prilog	IX
1 UVOD	1
1.1 NAMEN NALOGE	1
1.2 DELOVNA HIPOTEZA	1
2 PREGLED OBJAV	2
2.1 LUKA KOPER	3
2.2 SPREMEMBA RABE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ	3
2.2.1 Urbanizacija kmetijskih zemljišč	4
2.2.2 Zaraščanje kmetijskih zemljišč	5
2.2.3 Specializacija kmetijske dejavnosti	5
2.2.4 Pojem kulturna krajina	6
2.2.5 Sprememba rabe kmetijskih zemljišč v koprskem zaledju	7
2.3 BIOTSKA RAZNOVRSTNOST	9
2.4 KAKOVOST OKOLJA	10
2.4.1 Okolje in prostor Slovenske Istre	11
3 MATERIAL IN METODE	12
3.1 DOLOČITEV VZORCA IN ZBIRANJE PODATKOV	12
3.2 ANKETNI VPRAŠALNIK	12
3.3 ANALIZA PODATKOV	12

4	REZULTATI	13
4.1	OSNOVNI PODATKI O ANKETIRANCIH	13
4.1.1	Struktura anketiranih po spolu, starosti, izobrazbi, dohodku, zakonskem stanu, članih gospodinjstva in številu generacij	13
4.1.2	Struktura anketiranih po kraju bivanja	14
4.1.3	Struktura anketiranih po delu, ki ga opravljajo v Luki Koper	14
4.1.4	Anketirani po trajanju zaposlitve v Luki Koper	14
4.2	PREDHODNI (NE)KMETIJSKI IZVOR ZAPOSLENIH V LUKI KOPER	15
4.3	VPLIV ZAPOSLOTVE V LUKI KOPER NA SPREMEMBO RABE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ V PROSTORU	16
4.4	DOJEMANJE IN VREDNOTENJE OKOLJA ZAPOSLENIH V LUKI KOPER	18
5	RAZPRAVA IN SKLEPI	23
5.1	RAZPRAVA O REZULTATIH	23
5.1.1	Predhodni (ne)kmetijski izvor zaposlenih v Luki Koper	23
5.1.2	Vpliv zaposlitve v Luki Koper na spremembo rabe kmetijskih zemljišč v prostoru	24
5.1.3	Dojemanje in vrednotenje okolja zaposlenih v Luki Koper	25
5.2	SKLEPI	27
6	POVZETEK	28
7	VIRI	30
	ZAHVALA	
	PRILOGE	

KAZALO PREGLEDNIC

Pregl. 1: Kmetijska zemljišča kmetijskih gospodarstev, Slovenija, 2000	4
Pregl. 2: Površine dejanske rabe kmetijskih zemljišč ob prvem posnetku stanja do leta 2002 ter za leto 2005 za občine Koper, Izola, Piran ter Hrpelje-Kozina	8
Pregl. 3: Struktura anketiranih po spolu, starosti, izobrazbi, dohodku, zakonskem stanu, članih gospodinjstva in številu generacij	13
Pregl. 4: Anketirani po okolju bivanja	14
Pregl. 5: Anketirani glede na delovno mesto v Luki Koper	14
Pregl. 6: Anketirani po letu zaposlitve v Luki Koper	15
Pregl. 7: Število vprašanih, ki ima doma kmetijo ali so jo imeli med anketiranimi v Luki Koper	15
Pregl. 8: Anketirani po velikosti kmetijskih površin (samo tisti, ki imajo/imeli kmetijo)	15
Pregl. 9: Dejavnost, v kateri so anketiranci delali pred zaposlitvijo v Luki Koper	15
Pregl. 10: Anketirani po kmetijski dejavnosti, s katero so se ukvarjali pred zaposlitvijo v Luki Koper (samo tisti, ki so se pred zaposlitvijo vsaj deloma ukvarjali s kmetijstvom)	16
Pregl. 11: Anketirani po lastništvu kmetije(samo tisti, ki so se pred zaposlitvijo vsaj deloma ukvarjali s kmetijstvom)	16
Pregl. 12: Vplivi zaposlitve v Luki Koper na kmetijsko dejavnost anketiranih (samo tisti, ki so se pred zaposlitvijo vsaj deloma ukvarjali s kmetijstvom)	16
Pregl. 13: Glavni razlog opustitve kmetijske dejavnosti, med anketiranimi v Luki Koper (tisti, ki so po zaposlitvi v Luki Koper opustili kmetijsko dejavnost)	17
Pregl. 14: Status kmetijskih zemljišč po prenehanju kmetijske dejavnosti, med anketiranimi v Luki Koper (tisti, ki so po zaposlitvi v Luki Koper opustili kmetijsko dejavnost)	17

KAZALO SLIK

Slika 1: Anketirani po razlogih, ki bi jih prepričali, da bi se ponovno začeli ukvarjati s kmetijstvom	17
Slika 2: Razumevanje pojma "kulturna krajina" med anketiranimi v Luki Koper	18
Slika 3: Zaznava sprememb rabe prostora za kmetijska zemljišča, gozd in pozidano območje med anketiranimi v Luki Koper	19
Slika 4: Povprečne ocene vzrokov povečanega obsega pozidanih zemljišč	19
Slika 5: Ocena sprejemljivosti spremembe rabe kmetijskih zemljišč v travnike za taborjenje glede na to, ali imajo anketirani doma kmetijo	20
Slika 6: Ocena sprejemljivosti spremembe rabe kmetijskih zemljišč v izgradnjo kolesarskih in tekaških prog glede na to, ali imajo anketirani doma kmetijo	21
Slika 7: Ocena sprejemljivosti spremembe rabe kmetijskih zemljišč v izgradnjo objektov javnih storitev glede na to, ali imajo anketirani doma kmetijo	21
Slika 8: Strinjanje s trditvijo, da naj se zaraščena rodovitna zemljišča spremenijo v krajinske parke glede na to, ali imajo anketirani doma kmetijo	22

KAZALO PRILOG

Priloga A: Anketni vprašalnik

Priloga B: Ocena sprejemljivosti spremembe rabe kmetijskih zemljišč za druge namene

Priloga C: Odnos zaposlenih v Luki Koper do kmetijstva

1 UVOD

Pristanišče v Kopru ima za Slovenijo izjemen strateški pomen, saj predstavlja njeno okno v svet. Že več kot 50 let se razvija na območju Koprskega zaliva med severno obalo starega mestnega jedra, ustjem Rižane in zalivom Polje pri Ankaranu.

Luka Koper d.d. je eden največjih delodajalcev v Slovenskem primorju, in to je tudi eden od razlogov, da jo uvrščamo med najpomembnejša slovenska podjetja. Zaradi višjega, zanesljivejšega zaslužka je zaposlitev v podjetju zanimiva, tako za prebivalce obalne regije, kot za mnoge druge priseljence, bodisi iz drugih delov Slovenije, bodisi iz tujine.

Diplomsko delo je del projekta »Umestitev Luke Koper v trajnostni okvir razvoja obalne regije«. Z njim želimo ugotoviti posredne in neposredne vplive Luke na celotni razvoj obalne regije. Neposredni vpliv se kaže v sami postavitvi pristanišča, zasedenosti prostora, njegovi širitvi, medtem ko se posredni vpliv lahko kaže prek same zaposlitve v Luki Koper, in sicer skozi spremenjeno rabo kmetijskih zemljišč, spremenjeno biodiverzitetu okolja, spremenjeno kakovost okolja. Vpliva tudi na ekološko in okoljevarstveno zavest zaposlenih.

Ta posredni vpliv Luke Koper na spremembo rabe kmetijskih zemljišč je bil tudi rdeča nit ankete v sklopu diplomske naloge, ki je bila izvedena v Luki Koper in njenem hčerinskem podjetju Adria terminali d.o.o. v Sežani. Iz izkušenj namreč vemo, da veliko ljudi, ko dobi službo izven kmetijskega sektorja, kmetijsko dejavnost opusti.

Skupaj z vodstvom Luke Koper smo želeli ugotoviti, kakšna je zgodovina zaposlovanja v tem podjetju, in kako je zaposlitev vplivala na širši izgled kulturne krajine, njeno ohranjanje, ter odnos ljudi do okolja, odkar so zaposleni v Luki Koper. Zanima nas, kakšne so bile te spremembe.

Rezultati naloge bodo lahko služili pristojnim službam pri načrtovanju trajnostnega razvoja Kopra in njegovega zaledja.

1.1 NAMEN NALOGE

Namen naloge je bil dobiti odgovor na vprašanje, kakšen je odnos zaposlenih v Luki Koper do okolja, rabe kmetijskih zemljišč in do kmetijske dejavnosti, ki ohranja kulturni izgled krajine.

1.2 DELOVNA HIPOTEZA

V nalogi smo si zastavili hipotezo, da je odnos zaposlenih v Luki Koper do kmetijskih zemljišč boljši, če so pred zaposlitvijo imeli kmetijo oziroma jo še vedno imajo.

2 PREGLED OBJAV

Mestna občina Koper predstavlja regionalno središče Primorske. Je ena od enajstih občin z mestnim statusom, sedma po površini in četrta po številu prebivalcev (Statistični letopis, 2007). Njen razvoj sega tja v leto 1954, ko je postala del ozemlja nekdanje skupne države Jugoslavije. Hiter razvoj industrije po drugi svetovni vojni je pritegnil priseljence iz ostalih delov Jugoslavije, zato je število prebivalstva na tem območju naglo raslo. K temu so pripomogle tudi ugodne klimatske razmere. Vendar je nagel razvoj območja prinesel s sabo tudi negativne posledice in ekološke probleme (Grižon, 2005). Z gostejšo poselitvijo se je povečal pritisk predvsem na obalni pas, povečal se je tudi promet, ki kljub pozitivnim ekonomskim učinkom kaže izrazito negativen vpliv na to območje.

V koprskem primorju in na sploh na ozemlju celotne Slovenske Istre je imelo kmetijstvo vedno zelo pomembno vlogo. Nekoč je ta panoga predstavljala osnovno preživetje družin, usodno je vplivala tudi na oblikovanje kulturne krajine, ki daje videz mediteranske pokrajine. Tu najdemo tipične mediteranske kulture (vinska trta, oljka, figa, kaki, ipd), ki drugod v Sloveniji zaradi naravnih razmer ne uspevajo. Vendar dohodek iz osnovne kmetijske dejavnosti ni omogočal izključne zaposlitve v kmetijstvu, zato je večina svoj dohodek dopolnjevala z zaposlitvijo izven kmetijstva, pretežno v industrijskih obratih obalnih mest, ki niso zahtevala visoke stopnje izobrazbe (Grižon, 2005).

V Sloveniji se problemi na področju kmetijstva nanašajo predvsem na opuščanje kmetovanja, posledica tega je zaraščanje kmetijskih zemljišč, kar prispeva k propadanju kmetijske krajine, zmanjševanju biotske pestrosti, marginalizaciji območij v gospodarskem, kulturnem in socialnem pogledu. Drug problem predstavlja intenzivno kmetovanje v ravnini, ki vodi v onesnaževanje vode in tal, to pa vpliva na zmanjšanje števila živalskih in rastlinskih vrst ter na degradacijo teh območij (Hrustel Majcen in Paulin, 2001). Značilna sta dva trenda v rabi kmetijskih zemljišč, in sicer opuščanje kmetijske dejavnosti in specializacija le te.

Večina območij, ki leži pod gozdno mejo, je glede na prvinske naravne razmere pravzaprav umetna tvorba, ki jo je oblikoval in jo ohranja človek. Klimaks slovenskega ozemlja je torej gozd in ob prenehanju kmetijske dejavnosti bi se le ta razvil na okoli 97 % našega ozemlja (Žvipelj, 2000). Z opuščanjem obdelave kmetijskih zemljišč prihaja do zaraščanja teh zemljišč ali pozidave in s tem do trajne izgube kmetijskih zemljišč. Edini pozitivni učinek, ki ga opuščanje prinese, je večja kakovost okolja, ki je potem manj obremenjeno z vnosi fitofarmaceutskih sredstev in gnojil v tla. Poleg zaraščanja, ki predstavlja izrazito ekonomsko kategorijo in je odraz zmanjšanega človekovega interesa po obdelavi, je pomembna tudi specializacija kmetijske dejavnosti, ki prav tako vpliva na spremembo rabe kmetijskih zemljišč, vendar se pri tem kmetijski prostor ohranja, kar je z vidika trajnostnega razvoja nekega območja ugodno.

2.1 LUKA KOPER

Kot smo že omenili, Luka na neposredni način (postavitev pristanišča, zasedenost prostora, širitev) in na posredni način (zaposlitev vpliva na spremembo rabe kmetijskih zemljišč, spremembo biotske raznovrstnosti, kakovost okolja) določa oziroma v večji meri vpliva na izgled kulturne krajine.

Z ekonomsko cono pristanišče zavzema 258 ha, kar je devetkrat več kot mesto Koper. Od teh 258 ha je 165 ha pridobila s širitvijo v morje. Po podatkih Luke, ima ta v lasti posesti v treh katastrskih občinah (Koper, Ankaran, Bertoki). Poleg samega pristanišča so del Luke tudi dislocirane enote, s katerimi Luka rešuje prostorsko stisko (Kvaternik, 2007). V načrtih imajo tudi širitev Luke Koper, to je gradnja tretjega pomola.

V podjetju Luka Koper in njenih hčerinskih podjetjih je zaposlenih 1081 ljudi, ki povečini prihajajo iz samega mesta Koper oziroma iz njegove bližnje okolice (Poudarki iz..., 2008).

2.2 SPREMEMBA RABE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ

Drugi člen Zakona o kmetijskih zemljiščih navaja, da so kmetijska zemljišča zemljišča, ki so primerna za kmetijsko pridelavo, razen stavbnih in vodnih zemljišč ter za druge namene določenih zemljišč. Med kmetijska zemljišča spadajo tudi vsa zemljišča v zaraščanju, ki niso določena za gozd na podlagi Zakona o gozdovih.

Kmetijska zemljišča se na podlagi svojih naravnih lastnosti, lege, oblike in velikosti parcel delijo na (Zakon o kmetijskih zemljiščih, 1996):

- najboljša kmetijska zemljišča, to so zemljišča, ki so najprimernejša za kmetijsko obdelavo;
- druga kmetijska zemljišča, ki so manj primerna za kmetijsko obdelavo.

Iz preglednice 1 je razvidno, da na območju ozemlja Republike Slovenije gozd zaseda 394701 ha vseh zemljišč, ki so v uporabi kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 41,5 % teh zemljišč, slaba 2 % predstavljajo nerodovitna zemljišča (pozidana zemljišča, kamnolomi, poti, močvirja), ostalo predstavljajo zemljišča, primerna za kmetijsko obdelavo. Te delimo na zemljišča v zaraščanju (8,7 %), na neobdelana zemljišča (0,9 %) ter na zemljišča v uporabi, ki zasedajo 90,4 % zemljišč, primernih za kmetijsko pridelavo. Med temi je največ travnikov in pašnikov (58,7 %), sledijo njive in vrtovi (35,2 %), ostale zemljiške kategorije predstavljajo le neznamenit delež.

Preglednica 1: Kmetijska zemljišča kmetijskih gospodarstev, Slovenija, 2000 (Popis kmetijskih gospodarstev, 2002)

		Ha	%
VSA ZEMLJIŠČA V UPORABI KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	SKUPAJ	950 266	100,0
	gozd	394 701	41,5
	nerodovitna zemljišča	18 320	1,9
	vsa kmetijska zemljišča	537 249	56,6
VSA KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	SKUPAJ	537 249	100,0
	v zaraščanju	46 639	8,7
	druga neobdelana	4 731	0,9
	v uporabi	485 879	90,4
VSA KMETIJSKA ZEMLJIŠČA V UPORABI KMETIJSKI GOSPODARSTEV	SKUPAJ	485 879	100,0
	njive in vrtovi	170 804	35,2
	intenzivni sadovnjaki	5 249	1,1
	kmečki sadovnjaki	7 813	1,6
	vinogradi	16 603	3,4
	travniki in pašniki	285 410	58,7

Kmetijstvo v veliki meri vpliva na oblikovanje in izgled kulturne krajine, hkrati prispeva tudi k ohranitvi poseljenosti, s tem je prostor gospodarsko aktiven, kar omogoča pokrivanje negospodarskih in gospodarskih potreb prebivalstva. Na kmetijskih zemljiščih prihaja do velikih sprememb rabe. Te spremembe vplivajo na izgled pokrajin, na stanje ekosistemov ter predvsem na kakovost okolja. Prihaja do klimatskih sprememb, zmanjšanja biotske raznovrstnosti, onesnaževanja zraka, tal, ipd (About..., 2008). Najpogostejši vzroki so urbanizacija, opuščanje kmetijske dejavnosti in s tem povezano zaraščanje kmetijskih zemljišč ter specializacija kmetijske dejavnosti.

2.2.1 Urbanizacija kmetijskih zemljišč

Kar zadeva kmetijsko-okoljsko problematiko lahko kot najbolj pereč problem navedemo pospešeno urbanizacijo kmetijskih zemljišč. Ta je za tla kot naravni vir najbolj negativen proces, saj ima največji in nepovratni vpliv – trajno uničenje zemljišč. Najbolj negativna je pozidava najboljših kmetijskih zemljišč, predvsem v dolinah in ob glavnih prometnih koridorjih ter širitev urbanih zemljišč za potrebe trgovine, industrije in stanovanjske gradnje.

Vzrokov, ki povečujejo urbanizacijo kmetijskih zemljišč, je več. V Sloveniji so največje spremembe opazne pri povečanju neskljenjenih urbanih območij ter območij, namenjenih industriji in cestnim omrežjem (Nacionalni program izgradnje avtocest). Pozitivno pri nas, za razliko od drugih evropskih držav, je to, da je država z ukrepi prostorskega planiranja zajezila gradnjo izven urbanih območij (Kušar, 2006).

2.2.2 Zaraščanje kmetijskih zemljišč

Definicija kmetijskih zemljišč v zaraščanju zajema opuščena kmetijska zemljišča, ki se zaraščajo. Pokrovnost dreves je 20 - 75 %. Drevesa so majhna, mlada in razporejena posamično (Pravilnik... 2006). Navadno so to površine, ki so zaradi svoje lege oz. zaradi slabših pogojev izkoriščanja opuščene.

Za razliko od urbanizacije kmetijskih zemljišč, zaraščanje le teh ne razvrednoti tal kot dela okolja za zmeraj, saj gre za povraten proces. To je lahko pozitivno, a le v smislu ozkega, predvsem nekmetijskega vidika. Toda v celovitem pogledu na spremembe rabe zemljišč in njihove deleže v slovenskem prostoru je zaraščanje že mogoče ocenjevati kot negativen prostorski razvoj (Vrščaj, 2006). Po zadnjih podatkih iz leta 2006 gozd pokriva 66 % ozemlja (vključena so tudi zemljišča v zaraščanju), kar uvršča Slovenijo med najbolj gozdnate evropske države (Statistični letopis, 2007). S tega stališča je nadaljnje pospešeno zaraščanje predvsem kmetijskih zemljišč negativen proces, saj propada kulturna pokrajina in se siromašijo pestri habitati, ki nastajajo z izmenjavo kmetijske in gozdne rabe.

Opuščanje obdelave kmetijskih zemljišč in s tem povezano zaraščanje je eden največjih problemov pri nas. Vzroki za to so različni, najpomembnejši je vsekakor dohodek, med drugimi vzroki lahko najdemo še nezainteresiranost mladih za kmetovanje, starostna struktura prebivalstva na slovenskih kmetijah, pomanjkanje delovne sile, nasledstvo in podobno.

Monitoring rabe kmetijskih zemljišč v Sloveniji v zadnjih 20 letih kaže konstantno povečanje zemljišč, na katerih se ne izvaja kmetijska dejavnost. Metode, s katerimi so določali obseg teh zemljišč so se v teh letih spreminjale. Podatki Agrokarte iz leta 1986 kažejo, da je bilo 80 % opuščenih zemljišč pokritih z gozdom, 20 % pa z grmičevjem. Zadnji monitoring je bil izveden leta 2003, ta zajema tudi kmetijska zemljišča v zaraščanju. Na teh zemljiščih se bo čez 20 let razvil gozd, če se na njih ne bo izvajala dejavnost, ki bo preprečila zaraščanje. Ta zemljišča so razpršena po vsej državi, največ pa jih najdemo na območju Krasa in južnega dela Slovenije. Torej na tistih območjih, kjer je najslabša starostna struktura kmetov in kjer so najslabše okoljske razmere za kmetovanje (Land abandonment..., 2005).

2.2.3 Specializacija kmetijske dejavnosti

Do spremembe rabe kmetijskih zemljišč pride tudi zaradi specializacije kmetijske dejavnosti. Z vidika trajnostnega razvoja je to razmeroma dobro, saj se kmetijski prostor s tem ohranja, je pa tudi važno, v kaj se kmetijska dejavnost specializira. Ali se specializira v dejavnost, ki obremenjuje tla ali pa npr. v ekološko kmetovanje, kjer se poleg ohranjanja prostora srečujemo tudi z ugodnimi vplivi na biodiverzitetu in tudi z manjšo obremenitvijo okolja. Seveda je lahko prevelika specializacija kmetijske dejavnosti tudi škodljiva.

Slovenija je v krogu evropskih držav z najmanjšo stopnjo specializacije kmetijske dejavnosti. Le 43,5 % kmetijskih gospodarstev v Sloveniji je specializiranih bodisi v vrsto rastlinske bodisi živinorejske pridelave. Specializirana kmetijska gospodarstva svojo dejavnost opravljajo na 55 % vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji (Cunder, 2006).

Zaradi dobrega odziva pri pridelovalcih in potrošnikih je v zadnjih letih zaznati specializacijo kmetijske dejavnosti v ekološko kmetovanje. Leta 1999 so se z ekološkim kmetijstvom ukvarjali na 0,5 % vseh kmetijskih zemljišč, pet let kasneje pa že na 4,7 % vseh kmetijskih zemljišč (Volk, 2008).

2.2.4 Pojem kulturna krajina

V zvezi s pojmom kulturna krajina, lahko podamo več definicij, skupno vsem pa je, da gre za prostor, ki ga določa in oblikuje več dejavnikov, ki se spreminjajo v času (Žvipelj, 2000).

Ena takih definicij je, da je kulturna krajina rezultat naravne zgradbe, naravnih procesov, pa tudi rezultat človekovega delovanja. Je hkrati okolje proizvodnje (pridelave hrane in rabe različnih naravnih virov) in rezultat proizvodnje oziroma rabe naravnih virov (rabe tal). Obenem je kulturna krajina tudi bivalno okolje, kar še dodatno upravičuje prizadevanja za njeno varstvo oziroma za doseganje in ohranjanje zelenih stanj posameznih krajin (Hudoklin in sod., 2005).

Potrebno je vedeti, da je človeško delovanje ključni dejavnik v ohranjanju kulturne krajine in da vsak poseg človeka dopolnjuje krajino z vplivi današnjih procesov ekonomskega in kulturnega razvoja. To je poglobljen vzrok, da se kulturna krajina spreminja. Prav tako prisotnost ali odsotnost človeka vpliva na stopnjo naravnosti kulturne krajine (Vodnik, 1995):

- najvišjo stopnjo naravnosti dajejo gozdovi, vodni sistemi, avtohtone rastlinske in živalske združbe,
- njive in druga obdelovalna zemljišča; travniki, pašniki, vrtovi, živice so prvine z že poudarjeno antropogeno funkcijo in nastajajo kot posledica človekovega gospodarjenja s prostorom,
- zemljišča v zaraščanju predstavljajo poseben sistem, v katerem antropogeno funkcijo postopoma zamenjuje ekološka, stopnja naravnosti prostora se začne večati in približevati naravnim ekosistemom.

Interesi po spreminjanju kulturne krajine v današnjem času naraščajo. Krajina je prostor bivanja, industrijske dejavnosti, turizma, kmetijstva, ipd. Ima torej velik gospodarski pomen in gospodarska raba je njena osnovna tvorna sestavina, brez katere krajine kot take sploh ne bi bilo. Krajina je nastala s poseganjem človeka v prostor, je odsev preteklosti, dejavnosti in družbenih razmer, ki so se skozi stoletja spreminjale, zato jo obeležuje drugačnost, odstopanje od naravnega, pravilnost njene zgradbe, manjša vrstna pestrost in zato zahteve po njenem nenehnem vzdrževanju. Torej je odtis družbeno gospodarskih dogajanj, nanjo vplivajo dejavnosti, ki se v krajini odvijajo, ter družbene razmere določenega časa. Nastaja zaradi človekovih potreb in je zato antropogena tvorba (Ogrin, 1997).

Človek je v preteklosti izkoristil vsako zemljišče, ki je bilo primerno za pridelovanje hrane. Ustreznost zemljišča se je določala na osnovi zelo neposrednih potreb po preživetju. Danes določajo ustreznost zemljišč za kmetijsko pridelovanje svetovni ali vsaj širši mednarodni trgi.

Netržna pridelave, pridelava za domačo oskrbo, je domala izginila in celo v kmetijskih gospodinjstvih se s hrano oskrbujejo z nakupovanjem. Kmetijska pridelava se je specializirala, a kmetijstvo je še vedno eden najpomembnejših dejavnikov, ki vpliva na ohranjanje in oblikovanje kulturne krajine, kljub temu, da se je število kmetijskega prebivalstva močno zmanjšalo in prihajajo v ospredje drugi dejavniki razvoja kulturne krajine. Kot tako ima torej še vedno največji vpliv.

Zato, če hočemo vedeti, kakšna bo kulturna krajina prihodnosti, moramo vedeti, kakšno bo naše kmetijstvo, katerega izhodišče določa današnje stanje (Žvipelj, 2000).

V okviru naravnih danosti Slovenije lahko kot najbolj kakovostno pokrajino izpostavimo pestro prepletanje kmetijskih zemljišč z gozdom.

2.2.5 Sprememba rabe kmetijskih zemljišč v koprskem zaledju

Naša raziskava je osredotočena na rabo kmetijskih zemljišč na Slovenski obali in na spremembo le te. V preglednici 2 imamo podatke o dejanski rabi tal za štiri priobalne občine. Gre za občine, iz katerih prihaja večina zaposlenih v Luki Koper. Posnetki rabe tal so bili narejeni zelo različno. Podatek o dejanski rabi tal v letu 2002 v bistvu obsega zapis podatkov med leti 1997 in 2002, leta 2004 je bila baza obnovljena (Površina dejanske..., 2007).

Kot vidimo iz preglednice 2, se je obseg kmetijskih zemljišč med leti 2002 - 2005 zelo zmanjšal. Največje spremembe so doživele njive in vrtovi. Leta 2002 je bila velikost teh 3276,9 ha, v letu 2005 le še 2128 ha (-35 %). Zmanjšal se je tudi obseg vinogradov in sadovnjakov. Prvi so se zmanjšali za več kot 12 %, drugi pa za slabih 34 %, kar gre predvsem na račun opuščanja ekstenzivnih sadovnjakov, ki niso več rentabilni oz. ljudje nimajo časa zanje. Zmanjšal se je tudi obseg travnikov, in sicer za 12,5 %. Za razliko od teh rab pa očiten razcvet doživlja oljkarstvo, saj so se nasadi povečali kar za 32 %. Obseg zemljišč v zaraščanju, je ostal na približno enaki ravni. Kar pa nas lahko zelo skrbi, je povečanje obsega gozda (7 %) ter pozidanih zemljišč (35 %) (Površina dejanske..., 2007).

Iz preglednice 2 je tudi razvidno, da kmetijska zemljišča predstavljajo precejšen del vseh razpoložljivih zemljišč v teh štirih občinah (Koper, Izola, Piran, Hrpelje – Kozina). Tako lahko sklepamo, da ima kmetijska dejavnost znaten delež pri ohranjanju kulturne krajine nasploh, zato spremembe v rabi vplivajo tudi na izgled kulturne krajine. Približno polovico zemljišč pokriva gozd, ostanek predstavljajo nekmetijska zemljišča.

Preglednica 2: Dejanska raba kmetijskih zemljišč ob prvem posnetku stanja do leta 2002 ter za leto 2005 za občine Koper, Izola, Piran ter Hrpolje-Kozina (Površina dejanske..., 2007)

Podatki o dejanski rabi tal do leta 2002			Podatki o dejanski rabi tal do leta 2005		
Šifra rabe	Dejanska raba KZ*	Površina za MO** [ha]	Šifra rabe	Dejanska raba KZ*	Površina za MO** [ha]
1100	Njive in vrtovi	3276,9	1100	Njive in vrtovi	2128
1130	Začasni travniki		1130	Začasni travniki	626,5
1211	Vinogradi	2589,3	1211	Vinogradi	2274,5
1221	Intenzivni sadovnjaki	346,8	1221	Intenzivni sadovnjaki	339,4
1222	Ekstenzivni sadovnjaki	476,7	1222	Ekstenzivni sadovnjaki	205,2
1230	Oljčni nasadi	1160,1	1230	Oljčni nasadi	1530,4
1240	Ostali trajni nasadi	0,2	1240	Ostali trajni nasadi	1,4
	Travniške površine	12860,6		Travniške površine	11248,3
1410	Zemljišča v zaraščanju	4296,7	1410	Zemljišča v zaraščanju	4274,7
1420	Plantaze gozdnega drevja	0,3	1420	Plantaze gozdnega drevja	
1500	Mešana raba KZ-gozd	643,6	1500	Drevesa in grmičevje	997,2
1800	Kmetijske površine porasle z gozdnim drevjem		1800	Kmetijske površine porasle z gozdnim drevjem	402,3
2000	Gozd, ostale poraščene površine	36003,3	2000	Gozd, ostale poraščene površine	38535,6
3000	Pozidana in sorodna zemljišča	4069,1	3000	Pozidana in sorodna zemljišča	5501,1
4210	Trstičja	20,2	4210	Trstičja	0,2
4220	Ostala zamočvirjena zemljišča	45	4220	Ostala zamočvirjena zemljišča	35,6
5000	Suha odprta zemljišča s posebnim pokrovom	58,4	5000	Suha odprta zemljišča s posebnim pokrovom	105,6
6000	Odprta zemljišča brez ali s posebnim rastlinskim pokrovom	203,4	6000	Odprta zemljišča brez ali s posebnim rastlinskim pokrovom	61
7000	Vode	3690,4	7000	Vode	2623,9
	SKUPAJ	69741		SKUPAJ	70890,9

* kmetijska zemljišča

** mestna občina

2.3 BIOTSKA RAZNOVRSTNOST

Zakon o ohranjanju narave navaja, da je biotska raznovrstnost živih organizmov, raznovrstnost, ki vključuje raznovrstnost znotraj vrst in med različnimi vrstami, gensko raznovrstnost ter raznovrstnost ekosistemov. Izraz "*biotska raznovrstnost*" izhaja iz angleškega izraza "*biodiversity*" in je preveden na več načinov, zato se v slovenščini uporabljajo tudi izrazi »*biodiverziteteta*« in »*biotska pestrost*« (Zakon o ohranjanju narave, 1999).

V Sloveniji imamo v primerjavi z drugimi državami, predvsem srednje Evrope, večje število območij z ohranjeno biotsko raznovrstnostjo. Na teh območjih je potrebno ohranjati biotsko raznovrstnost, zato je potrebno nevtralizirati negativne vplive na biodiverziteteto in naravo oziroma okolje. Pri tem je potrebna pripravljenost vseh segmentov družbe, da se spremeni sedanji sistem vrednot in slog življenja. Izhodišče predstavlja Konvencija o biološki raznovrstnosti (Rio de Janeiro 1992), ki jo je Državni zbor Republike Slovenije ratificiral, in hkrati sprejel Nacionalni program varstva okolja, ki ohranjanje biotske raznovrstnosti postavlja kot enega od prednostnih ciljev. Z ratifikacijo Konvencije se je Slovenija zavezala k izpolnjevanju ciljev, predvidenih v Konvenciji, ki predstavlja pravni in programski okvir. Ob pridružitvi EU je Slovenija sprejela tudi zakonodajo EU. Parlament EU je leta 1998 sprejel *Strategijo Evropske unije o biotski raznovrstnosti* kot programski akt. Ta določa smernice, ki zagotavljajo skladnost pri doseganju ciljev in izpolnjevanju mednarodnih zahtev, ki izhajajo iz Konvencij, katerih podpisnica je Evropska unija. Na podlagi dokumentov Konvencije in zakonodaje EU je vlada Republike Slovenije pripravila in leta 2001 sprejela *Strategijo ohranjanja biotske raznovrstnosti*. Ta s svojimi cilji in usmeritvami prispeva k usklajenemu doseganju treh glavnih ciljev Konvencije o biotski raznovrstnosti (*Strategija ohranjanja...*, 2002):

- ohranjanju biotske raznovrstnosti,
- trajnostni rabi njenih sestavin,
- pošteni in pravični delitvi koristi genskih virov.

V zelo kratkem času lahko človek močno vpliva na biotske razmere na planetu in s tem povzroči občutne motnje. Vanje posega s številnimi dejavnosti, s katerimi zadovoljuje svoje potrebe. Najbolj odločilen vpliv imajo kmetijstvo, gozdarstvo, lov, ribištvo, vodno gospodarstvo, energetika, industrija, promet, urbanizacija, turizem in rekreacija. Nekatere od teh dejavnosti občutno vplivajo na zmanjšanje biotske raznovrstnosti. S tem človek degradira svoje okolje in življensko okolje prihodnjih generacij (*Strategija ohranjanja...*, 2002).

Med poglavitne vzroke, ki občutno zmanjšujejo biotsko raznovrstnost, uvrščamo intenzifikacijo kmetijske pridelave, širjenje urbanih središč, industrijo in transportne mreže, povečanje onesnaževanja, povečano rabo zemljišč in naravnih virov za potrebe turizma.

V Evropi veliki naravni ekosistemi (celinske vode, morski, obalni, travišni in gozdni ekosistem) bistveno prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti, vendar so zaradi negativnih vplivov človeka ogroženi. Ključno za ohranjanje ekosistemov je ohranjanje njim pripadajočih habitatnih tipov.

Pri nas podobno kot drugje v Sredozemlju na obalne in morske habitatne tipe najbolj vpliva urbanizacija, industrializacija, povečan promet, turizem... Le slaba petina slovenske obale je ohranila naravno podobo, tu se soočamo z veliko biotsko raznovrstnostjo, ki zagotavlja življenski prostor morskim organizmom. Večina teh območij je zavarovana. V preostalem delu, gre predvsem za zaledje, negativni vplivi zmanjšujejo biotsko raznovrstnost, povečujejo onesnaževanje, naselitev in širjenje tujerodnih vrst. V Strategiji ohranjanja biotske raznovrstnosti so navedeni tudi cilji in usmeritve, s katerimi želi država preprečiti zmanjševanje biotske raznovrstnosti v obalnem delu Slovenije. Ti cilji so zmanjšanje industrijskega, kmetijskega in komunalnega onesnaževanja na raven, ki ne ogroža biotske raznovrstnosti, vrnitev degradiranih habitatnih tipov v prvotno stanje ter preprečitev vnosa tujerodnih vrst v naravno okolje in širjenje le teh na ekološko pomembna območja. To bodo dosegli z doslednim izvajanjem varstvenih režimov zavarovanih območij, s prednostnim izvajanjem sprejetih programov obnove degradiranih habitatnih tipov in s takim načrtovanjem in izvajanjem posegov na zavarovanih območjih, ki bo zagotavljalo ohranjanje stanja habitatnih tipov (Strategija ohranjanja..., 2002).

2.4 KAKOVOST OKOLJA

Sprememba rabe kmetijskih zemljišč vpliva tudi na kakovost okolja. Ti vplivi so različni, odvisno za kakšno spremembo rabe gre.

Po drugem členu Zakona o kmetijskih zemljiščih največjo nevarnost za okolje predstavlja urbanizacija najboljših kmetijskih zemljišč. Gre za I. kategorijo kmetijskih zemljišč, na katerih je najširša možnost rabe tal. To se kaže v možnosti gojenja kmetijskih rastlin, ki uspevajo pri nas, če lega tal omogoča uporabo ustrezne kmetijske mehanizacije (Zakon o kmetijskih zemljiščih, 1996). Industrija, promet, turizem, prebivalstvo so najpomembnejši vzroki za te spremembe. Z večjo koncentracijo prebivalstva, transportnih mrež, industrije, se povečujejo emisije, izpusti, to vpliva na slabšo kakovost zraka, vode, drugih komponent okolja, in posledično tudi na zdravje ljudi in ekosistemov (About..., 2008).

Glede opuščanja kmetijske obdelave oziroma zaraščanja kmetijskih zemljišč si strokovnjaki niso enotni, ali zaraščanje nosi pozitiven ali negativen vpliv na okolje. Nekateri ekologi npr. trdijo, da zaraščanje kmetijskih zemljišč blagodejno vpliva na okolje, ker naj bi gozd bil veliko bolj prilagojen naravnim razmeram kot pa kmetijstvo, s tem se povečuje tudi biotska raznovrstnost. Po drugi strani opuščanje obdelave kmetijskih zemljišč nosi izrazito negativen predznak. Naglo se krčijo najbolj rodovitna zemljišča za pridelavo, izginja kulturna krajina (Žvipelj, 2000). Zato je zaraščanje potrebno dopustiti tam, kjer ni gospodarsko smiselno ohranjati kmetijske pridelave, kjer ni drugih pomembnih, na primer kulturnih ali rekreacijsko-turističnih in podobnih razlogov za ohranjanje kmetijstva in kjer je zaraščanje lahko pomembno za obnovo narave. Zaraščanje je treba dopustiti tudi tam, kjer varuje pred onesnaženjem z npr. intenzivno kmetijsko pridelavo in ob rekah, da se prepreči vnašanje hranil in onesnaževal, npr. s prometnic v vodotoke (Marušič in sod., 2002).

Na kakovost okolja vpliva tudi specializacija kmetijske dejavnosti. Kot že omenjeno, z vidika trajnostnega razvoja gre za blag učinek, vendar na samo kakovost okolja nima najbolj pozitivnih učinkov.

Poleg intenzifikacije se v večini evropskih dokumentov omenja kot dejavnik, ki izrazito negativno vpliva na kakovost okolja, saj prevelika specializacija vodi v nižjo zastopanost, raznovrstnost živalskih in rastlinskih vrst (Cunder, 2006).

2.4.1 Okolje in prostor Slovenske Istre

Na območju Slovenske Istre se srečujemo z najrazličnejšimi vplivi na okolje. Zaradi lege je to območje pod velikim pritiskom industrializacije, naraščajočim številom prebivalstva, prometnih povezav ter predvsem masovnega turizma. Te dejavnosti skupaj zelo močno pritiskajo na prostor s številnimi obremenitvami, kar presega regeneracijsko sposobnost okolja. Problem so predvsem razpoložljiva zemljišča, ki jih je na tem območju premalo, da bi prenesle tako velike obremenitve. Med pokrajinskimi elementi je na obalnem območju najbolj obremenjena voda (Rižana, Tržaški zaliv), zelo je obremenjeno tudi ozračje, vendar zaradi ugodnih naravnogeografskih razmer in manjšega obremenjevanja kot na podobno gospodarsko razvitih območjih je stanje bolj zadovoljivo. V preteklosti je bil predvsem problem, da je bilo na račun teh dejavnosti kmetijstvo izrinjeno na slabša zemljišča. S tem je seveda prišlo do degradacije okolja in do drugih razvojnih problemov, ki bi se jim z načrtovanimi in dobro preišljenimi ukrepi dalo izogniti (Razvojni program..., 2006).

3 MATERIAL IN METODE

3.1 DOLOČITEV VZORCA IN ZBIRANJE PODATKOV

Z namenom pridobitve podatkov smo izvedli anketo med zaposlenimi v Luki Koper, oziroma v podjetjih, ki so v 100 % lasti Luke. Iz vzorca zaposlenih, ki nam ga je posredovala kadrovska služba podjetja, smo v anketno raziskavo vključili 100 oseb. Anketo smo v sodelovanju z Luko Koper izvedli ob delavnikih med 23. julijem. 2007 in 2. avgustom. 2007. Organizirana je bila v dveh delih, 90 zaposlenih je bilo anketiranih v sami Luki Koper (upravna stavba, pomoli, hčerinska podjetja na območju pristanišča), 10 zaposlenih pa v hčerinskem podjetju Luke Koper, Adria terminali d.o.o. v Sežani. V večini primerov je anketiranje potekalo po metodi osebnega spraševanja, zaradi časovne stiske so nekaj anketiranci izpolnili sami. Za raziskavo smo uporabili vnaprej pripravljen anketni vprašalnik, ki so ga sooblikovali sodelavci Katedre za urejanje kmetijskega prostora in agrohidrologijo ter Katedre za agrarno ekonomiko, ruralno sociologijo in razvoj podeželja.

3.2 ANKETNI VPRAŠALNIK

Anketni vprašalnik je vseboval 30 vprašanj (PRILOGA A). Od 30 vprašanj je bilo osem vprašanj splošne narave, z ostalimi vprašanji pa smo hoteli ugotoviti, koliko zaposlenih je prišlo v Luko Koper iz kmetijskega sektorja, kaj se je po zaposlitvi v Luki Koper zgodilo s kmetijskimi zemljišči in kakšen je bil oz. je odnos anketirancev do kmetijske dejavnosti in okolja. Vprašanja so zaprtega tipa, le pri osmih vprašanjih ni bilo podanih odgovorov in so anketiranci odgovorili prosto. Pri sestavi smo se trudili, da bi bila vprašanja taka, da bi nam ponudila čim več jasnih odgovorov in da bi bila razumljiva anketirancem.

3.3 ANALIZA PODATKOV

Podatke, ki smo jih pridobili z anketo (reprezentativni vzorec 100 zaposlenih), smo obdelali z metodami opisne statistike in analizo variance za ugotavljanje razlik med skupinami. Uporabili smo računalniški program Microsoft Excel in statistični program za družbene vede (SPSS – Statistical Package for Social Sciences).

4 REZULTATI

4.1 OSNOVNI PODATKI O ANKETIRANCIH

4.1.1 Struktura anketiranih po spolu, starosti, izobrazbi, dohodku, zakonskem stanu, članih gospodinjstva in številu generacij

Iz preglednice 3 je razvidno, da je bilo anketiranih 75 (75,0 %) moških in 25 (25,0 %) žensk. Od tega jih je 32 (32,0 %) starih od 50 - 59 let, le en (1,0 %) je starejši, medtem ko je 14 (14,0 %) anketirancev mlajših od 30 let. Dobra polovica (51 oz. 51,0 %) jih ima najmanj visokošolsko izobrazbo. Največ (67 oz. 67,0 %) jih je odgovorilo, da je njihov dohodek povprečen, le dva (2,0 %) sta menila, da je močno podpovprečen oziroma le dva (2,0 %), da je visoko nadpovprečen. Večina anketirancev (63 oz. 63,0 %) je poročenih, medtem, ko se jih je 21 (21,0 %) opredelilo za samske. Kar 67 (67 %) jih živi v gospodinjstvu s tremi ali štirimi člani. Pri 54 (54,0 %) anketirancih živita v gospodinjstvu dve generaciji.

Preglednica 3: Struktura anketiranih po spolu, starosti, izobrazbi, dohodku, zakonskem stanu, članih gospodinjstva in številu generacij (Koper, 2007).

		Število	Delež v %
SPOL	moški	75	75,0
	ženski	25	25,0
STAROST	do 29 let	14	14,0
	od 30 – 39 let	28	28,0
	od 40 – 49 let	23	23,0
	od 50 – 59 let	32	32,0
	60 let in več	1	1,0
IZOBRAZBA	največ OŠ	13	13,0
	poklicna šola	9	9,0
	srednja šola	27	27,0
	visoka šola in več	51	51,0
DOHODEK	visoko nadpovprečen	2	2,0
	nadpovprečen	9	9,0
	povprečen	67	67,0
	podpovprečen	19	19,0
	močno podpovprečen	2	2,0
ZAKONSKI STAN	samski/samska	21	21,0
	živi v zunajzakonski skupnosti	13	13,0
	poročen(a)	63	63,0
	razvezan(a)	2	2,0
	vdovec/vdova	1	1,0
ČL. GOSP.	en	1	1,0
	dva	14	14,0
	trije	31	31,0
	štirje	36	36,0
	pet ali več	18	18,0
ŠT. GENERACIJ	ena	30	30,0
	dve	54	54,0
	tri	16	16,0
VSI		100	100,0

4.1.2 Struktura anketiranih po kraju bivanja

Iz preglednice 4 je razvidno, da je v anketi sodelovalo 55 (55,0 %) anketirancev iz mestnega okolja in 45 (45,0 %) anketirancev iz podeželskega okolja.

Zaradi velikega števila krajev, iz katerih prihajajo anketiranci, smo združili tiste, ki prihajajo iz večjih mest (Izola, Koper, Piran, Sežana), in tiste, ki prihajajo iz podeželja. Večina teh je doma po vaseh v okolici Kopra (Škofije, Dekani, Sv. Anton, Šmarje, Podgorje, Hrastovlje, Marezige, Sv. Tomaž, Sečovlje, Ankanan, Babiči, Bertoki, Boršt, Čantur, Hrvatini, Plavje, Kubed, Škocjan). Velika večina anketirancev živi v teh krajih že od rojstva, le nekaj se jih je pred zaposlitvijo v Luki Koper preselilo iz bolj oddaljenih krajev Slovenije; dva anketiranca pa sta se preselila iz drugih republik nekdanje skupne države.

Preglednica 4: Anketirani po okolju bivanja (Koper, 2007).

	Število	Delež v %
Mestno okolje	55	55,0
Podeželsko okolje	45	45,0
VSI	100	100,0

4.1.3 Struktura anketiranih po delu, ki ga opravljajo v Luki Koper

V preglednici 5 vidimo, da 65 (65 %) anketiranih dela v upravni stavbi oziroma vodi posamezne sektorje v podjetju. V anketi je sodelovalo tudi 33 (33 %) zaposlenih, ki v Luki Koper opravljajo fizična dela, medtem ko dva (2 %) zaposlena v anketi nista navedla svojega delovnega mesta.

Preglednica 5: Anketirani glede na delovno mesto v Luki Koper (Koper, 2007).

	Število	Delež v %
Upravna stavba in vodje enot	65	65,0
Fizični delavci	33	33,0
Brez odgovora	2	2,0
VSI	100	100,0

4.1.4 Anketirani po trajanju zaposlitve v Luki Koper

Iz preglednice 6 vidimo, da se je kar 50 (50 %) anketiranih v Luki Koper zaposlilo v zadnjih sedmih letih. Med letoma 1980 in 1999 se je v Luki Koper zaposlilo le 20 (20 %) anketiranih. Med letoma 1970 in 1979 se je zaposlilo 30 (30 %) anketiranih.

Preglednica 6: Anketirani po letu zaposlitve v Luki Koper (Koper, 2007).

	Število	Delež v %
Od 1970 do 1979	30	30,0
Od 1980 do 1989	12	12,0
Od 1990 do 1999	8	8,0
Od 2000 do 2007	50	50,0
VSI	100	100,0

4.2 PREDHODNI (NE)KMETIJSKI IZVOR ZAPOSLENIH V LUKI KOPER

Iz preglednice 7 je razvidno, da večina zaposlenih (65 oz. 65,0 %) nima doma kmetije. Le 23 (23,0 %) zaposlenih ima doma kmetijo, medtem ko je 12 (12,0 %) zaposlenih imelo doma kmetijo, vendar je nima več.

Preglednica 7: Število vprašanih, ki ima doma kmetijo ali so jo imeli, med anketiranimi v Luki Koper (Koper, 2007).

	Ima kmetijo	Imel kmetijo	Nima kmetije	VSI
Število	23	12	65	100
Delež v %	23,0	12,0	65,0	100,0

V preglednici 8 vidimo, da ima kar 16 (45,7 %) anketiranih od tistih, ki imajo, ali so imeli doma kmetijo, kmetijo, katere površina je manjša od 5 ha, pet (14,3 %) jih ima oz. je imelo kmetijo veliko med 5 do 10 ha, le 3 (8,6 %) imajo oz. so imeli kmetijo veliko med 10 in 20 ha, prav tako le trije (8,6 %) imajo oz. so imeli kmetijo večjo od 20 ha. Med 35 anketiranci, ki so imeli doma kmetijo, ali jo še vedno imajo, je osem takih (22,8 %), ki ni vedelo za velikost svoje kmetije.

Preglednica 8: Anketirani po velikosti kmetijskih površin (samo tisti, ki imajo/imeli kmetijo) (Koper, 2007).

	Manj kot 5 ha	Od 5 ha do 10 ha	Od 10 ha do 20 ha	Več kot 20 ha	Ne ve	VSI
Število	16	5	3	3	8	35
Delež v %	45,7	14,3	8,6	8,6	22,8	100,0

Največ anketirancev (70 oz. 70,0 %) je pred zaposlitvijo v Luki Koper delalo v nekmetijski dejavnosti (preglednica 9), le šest (6,0 %) jih je delalo v kmetijstvu, in 20 (20,0 %) le deloma v kmetijstvu. Štirje (4,0 %) anketiranci pred zaposlitvijo v Luki niso delali nikjer.

Preglednica 9: Dejavnost, v kateri so anketiranci delali pred zaposlitvijo v Luki Koper (Koper, 2007).

	Kmetijski sektor	Deloma kmetijstvo	Nekmetijski sektor	Nikjer	VSI
Število	6	20	70	4	100
Delež v %	6,0	20,0	70,0	4,0	100,0

Le 7 anketirancev (preglednica 10) od 26, ki so se pred zaposlitvijo v Luki vsaj deloma ukvarjali s kmetijstvom se je pred zaposlitvijo v Luki ukvarjalo le z eno dejavnostjo. In sicer dva (7,7 %) z oljkarstvom, štirje (15,4 %) z vinogradništvom, in eden (3,8 %) anketiranec z vrtnarstvom. Drugi (73,1 %) so se ukvarjali z več dejavnostmi hkrati oziroma z vsako dejavnostjo po malem.

Preglednica 10: Anketirani po kmetijski dejavnosti, s katero so se ukvarjali pred zaposlitvijo v Luki Koper (samo tisti, ki so se pred zaposlitvijo vsaj deloma ukvarjali s kmetijstvom) (Koper, 2007).

	Gojenje oljk	Vinogradništvo	Vrtnarstvo	Več dejavnosti	VSI
Število	2	4	1	19	26
Delež v %	7,7	15,4	3,8	73,1	100,0

Iz preglednice 11 je razvidno, da je bilo le osem (30,8 %) anketirancev od 26, ki so se vsaj deloma ukvarjali s kmetijstvom pred zaposlitvijo v Luki Koper tudi lastnik kmetije, pri 15 (57,7 %) anketirancih je bil lastnik kmetije drug član gospodinjstva, le pri dveh (7,7 %) anketirancih je bila lastnik oseba, ki ni živela na kmetiji (drug sorodnik).

Preglednica 11: Anketirani po lastništvu kmetije (samo tisti, ki so se pred zaposlitvijo vsaj deloma ukvarjali s kmetijstvom) (Koper, 2007).

	Anketiranec in drug član gospodinjstva	Drug član gospodinjstva	Drug sorodnik	Drugo	VSI
Število	8	15	2	1	26
Delež v %	30,8	57,7	7,7	3,8	100,0

4.3 VPLIV ZAPOSLOTITVE V LUKI KOPER NA SPREMEMBO RABE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ V PROSTORU

V preglednici 12 vidimo, da 14 (53,8 %) anketirancev od skupno 26, ki so se tudi pred zaposlitvijo v Luki Koper vsaj deloma ukvarjali s kmetijstvom, še vedno dela na kmetiji, pet (19,2 %) jih le živi na kmetiji, vendar se s kmetijstvom več ne ukvarja, medtem ko sedem (26,9 %) anketirancev ne dela in tudi ne živi na kmetiji.

Preglednica 12: Vplivi zaposlitve v Luki Koper na kmetijsko dejavnost anketiranih (samo tisti, ki so se pred zaposlitvijo vsaj deloma ukvarjali s kmetijstvom) (Koper, 2007).

	Še dela	Ne dela, le živi na kmetiji	Ne dela in ne živi na kmetiji	VSI
Število	14	5	7	26
Delež v %	53,8	19,2	26,9	100,0

Sedem anketirancev (58,3 %) od dvanajstih, ki so opustili kmetijsko dejavnost (preglednica 13), je za razlog navedlo pomanjkanje časa, eden (8,3 %) je kot razlog opustitve kmetijske dejavnosti navedel pomanjkanje dohodka, prav tako eden (8,3 %) je kot razlog navedel tako pomanjkanje časa kot tudi dohodka, le pri enem (8,3 %) anketirancu je bil razlog opustitve ta, da ni nasledil kmetije. Dva (16,7 %) anketiranca sta imela druge razloge (preselitev).

Preglednica 13: Glavni razlog opustitve kmetijske dejavnosti, med anketiranimi v Luki Koper (tisti, ki so po zaposlitvi v Luki Koper opustili kmetijsko dejavnost) (Koper, 2007).

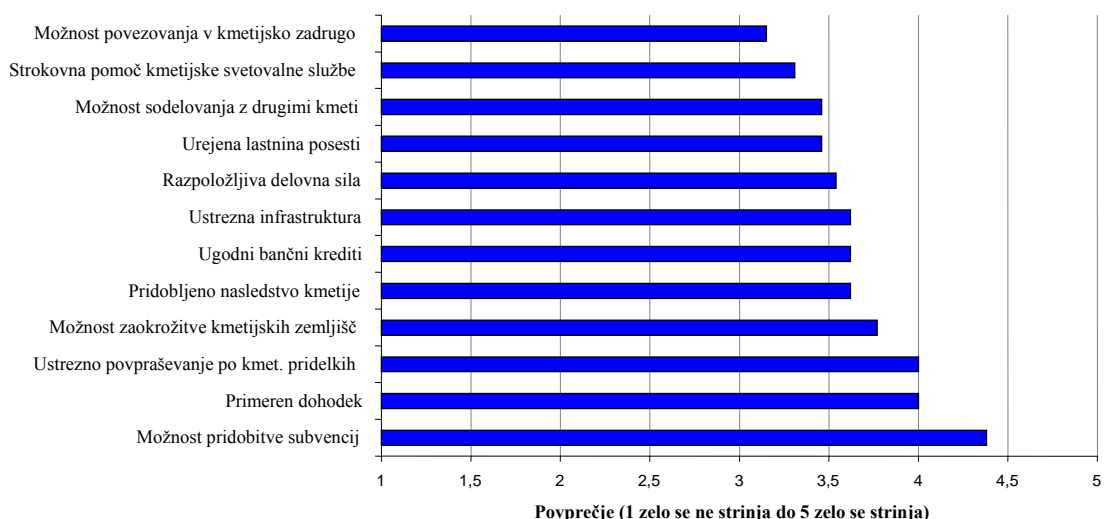
	Število	Delež v %
Pomanjkanje časa	7	58,3
Drugo	2	16,7
Pomanjkanje dohodka	1	8,3
Nasledstvo	1	8,3
Pomanjkanje časa, dohodka	1	8,3
VSI	12	100,0

V preglednici 14 vidimo, da so štirje (33,3 %) anketiranci po opustitvi kmetijske dejavnosti kmetijska zemljišča prodali, pet (41,7 %) anketirancev je navedlo, da zdaj kmetijska zemljišča obdelujejo drugi člani gospodinjstva, le pri treh (25,0 %) se ta zemljišča več ne obdelujejo.

Preglednica 14: Status kmetijskih zemljišč po prenehanju kmetijske dejavnosti (tisti, ki so po zaposlitvi v Luki Koper opustili kmetijsko dejavnost) (Koper, 2007).

	Število	Delež v %
Obdelujejo drugi člani gospodinjstva	5	41,7
Prodano	4	33,3
Se ne obdeluje	3	25,0
VSI	12	100,0

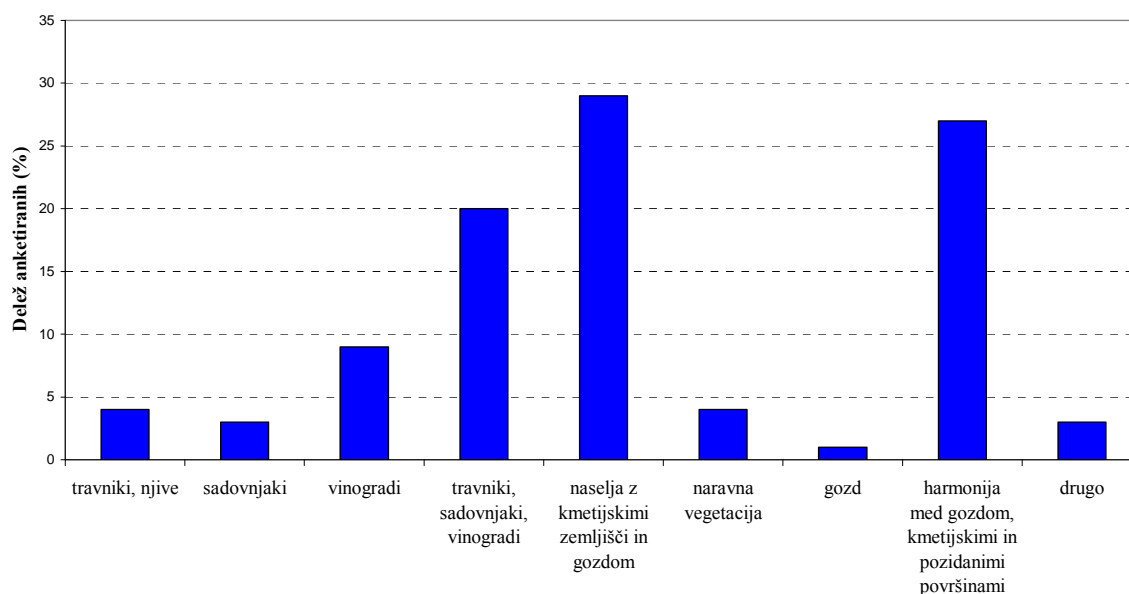
Anketiranci, ki so opustili kmetovanje po zaposlitvi v Luki Koper so na lestvici odgovorov od 1 (zelo se ne strinjam) do 5 (zelo se strinjam) ocenili razloge, ki bi jih prepričali, da bi se ponovno lotili kmetijske dejavnosti. Na sliki 1 vidimo, da so vsi razlogi skoraj enako pomembni. Razlog, ki bi jih najbolj prepričal, je možnost pridobitve subvencij, medtem ko bi jih možnost povezovanja v zadrugo najmanj prepričala, da bi se ponovno lotili kmetijske dejavnosti.

Slika 1: Povprečne ocene razlogov, ki bi anketirane v Luki Koper prepričali v ponovno ukvarjanje s kmetijstvom (Koper, 2007).

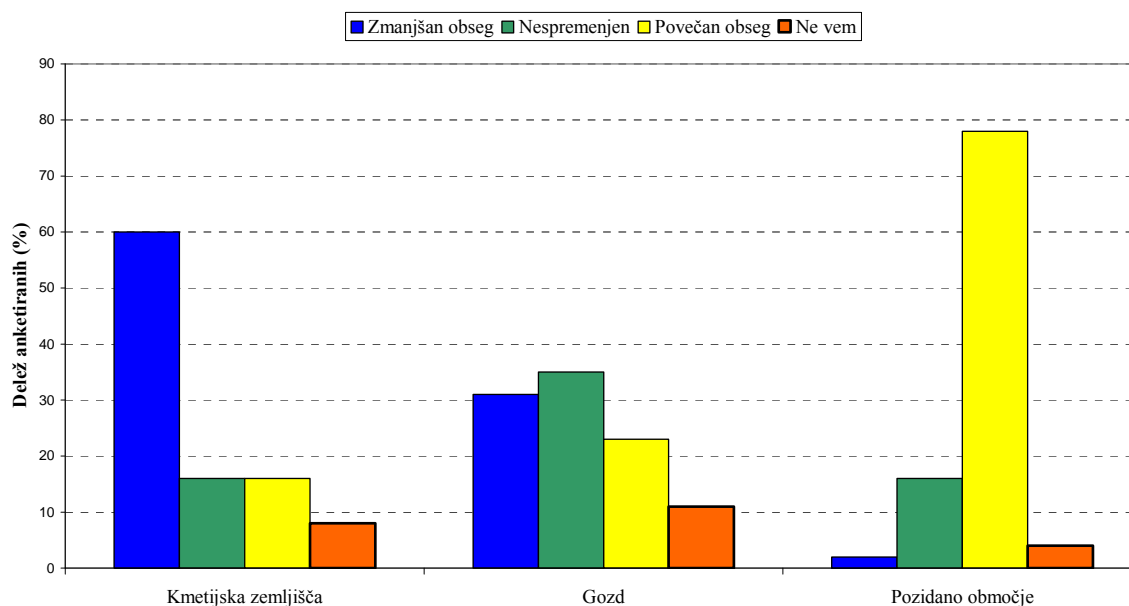
4.4 DOJEMANJE IN VREDNOTENJE OKOLJA ZAPOSLENIH V LUKI KOPER

Iz slike 2 je razvidno, da izraz »kulturna krajina« anketirancem predstavlja mešanico urbanega prostora in kmetijskih zemljišč. Največ (77 oz. 77%) anketirancev si pod tem izrazom predstavlja "Naselja s kmetijskimi zemljišči in gozdom", "Harmonijo med gozdom, kmetijskimi in pozidanimi površinami" ter mozaik "Travniki, sadovnjaki in vinogradi". Izraz »kulturna krajina« najmanj povezujejo le z gozdom, le eden (1,0 %) anketiranec si pod tem izrazom predstavlja gozd.

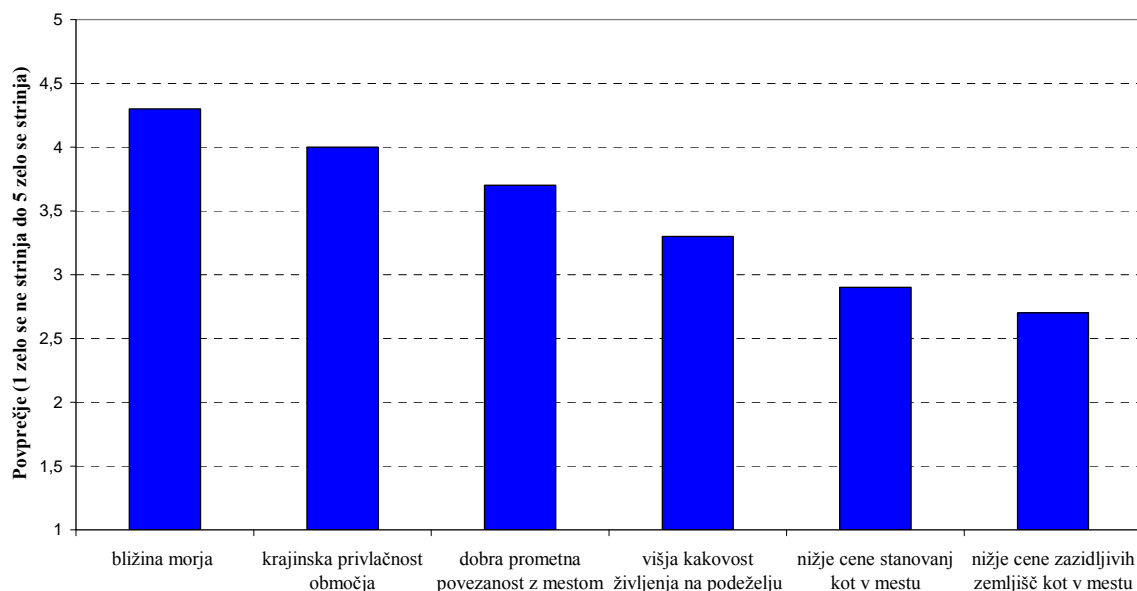
Slika 2: Razumevanje pojma "kulturna krajina" med anketiranimi v Luki Koper (Koper, 2007).

Na sliki 3 so predstavljeni podatki, o tem, kako anketiranci zaznavajo spremembe rabe prostora. Kar 60 (60,0 %) jih opaža, da se je obseg kmetijskih zemljišč na območju kraja, kjer živijo v zadnjih 10 letih zmanjšal, le 16 (16,0 %) jih trdi, da je ostal nespremenjen, in prav tako 16 (16,0 %) jih trdi, da se je obseg povečal. V primeru zaznave spremembe obsega gozda jih 31 (31,0 %) trdi, da se je obseg zmanjšal, 35 (35,0 %), da je ostal nespremenjen, in 23 (23,0 %), da se je obseg povečal. Anketiranci najbolj opažajo spremembe v pozidavi zemljišč, kar 78 (78,0 %) jih trdi, da se je obseg pozidanih zemljišč povečal, 16 (16,0 %) jih meni, da je ostal nespremenjen, in le dva (2,0 %) anketiranca trdita, da se je obseg pozidave na območju, kjer živita, v zadnjih 10 letih zmanjšal.

Slika 3: Zaznava sprememb rabe prostora za kmetijska zemljišča, gozd in pozidano območje med anketiranimi v Luki Koper (Koper, 2007).

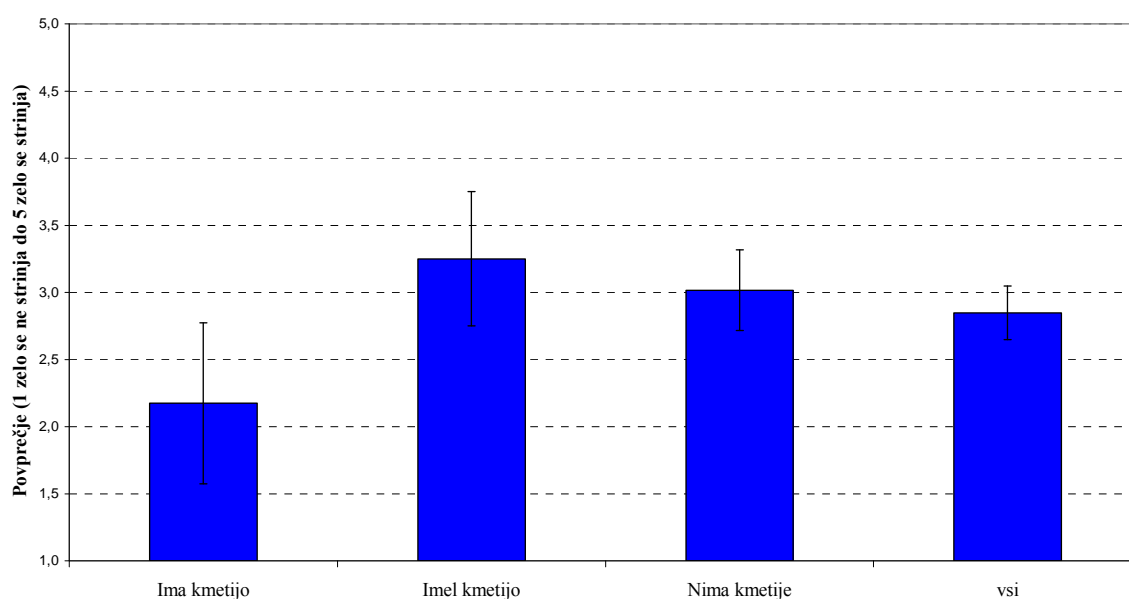
Anketiranci so na lestvici odgovorov od 1 (zelo se ne strinjam) do 5 (zelo se strinjam) ocenili vzroke povečanega obsega pozidanih zemljišč (slika 4). Kot najpomembnejša vzroka so navedli bližino morja in krajinsko privlačnost območja. Po njihovem mnenju naj bi na povečan obseg pozidanih zemljišč najmanj vplivale nižje cene zazidljivih zemljišč in stanovanj kot v mestu.

Slika 4: Povprečne ocene vzrokov povečanega obsega pozidanih zemljišč (Koper, 2007).

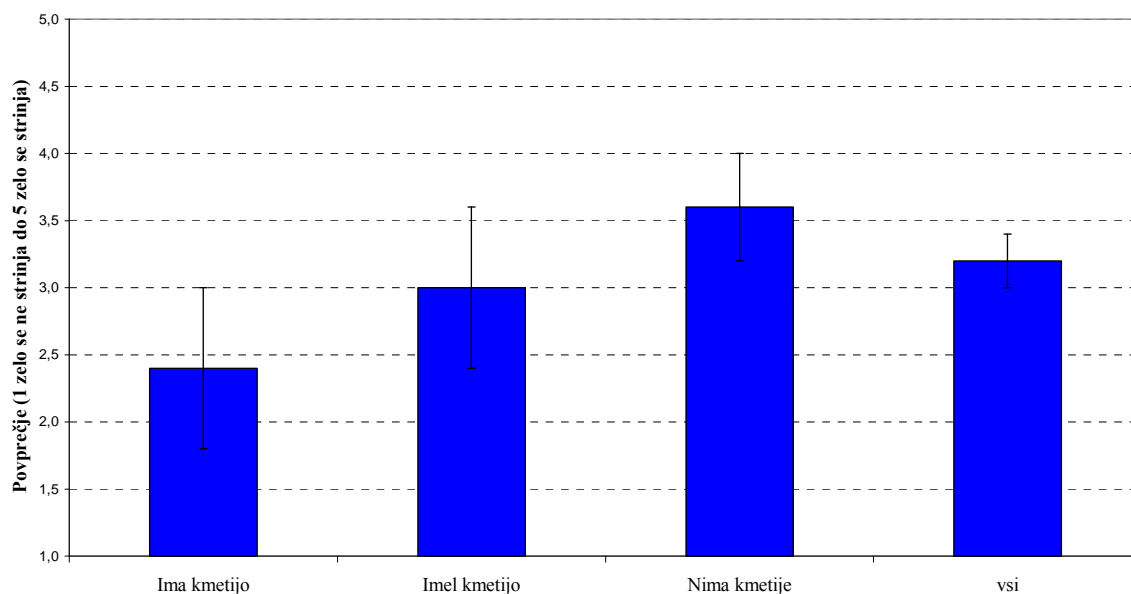
Vprašanji, kjer so anketiranci ocenili sprejemljivost spremembe rabe kmetijskih zemljišč v druge namene in kjer so podali svoje mnenje o določenih trditvah v zvezi s kmetijstvom, smo analizirali z metodo analize variance. Razlike smo opazovali med tremi skupinami: 1. osebe, ki še živijo na kmetiji; 2. osebe, ki nikoli niso živele na kmetiji; 3. osebe, ki so v preteklosti živele na kmetiji. Dobljene rezultate prikazujeta preglednici v prilogi B in C. Statistično značilni rezultati so grafično predstavljeni (Slika 5, 6, 7, 8).

Iz statistične analize (slika 5) je razvidno, da obstajajo statistično značilne razlike ($F = 4,351$, sig. = 0,016) med tistimi, ki imajo doma kmetijo in tistimi, ki je nimajo oziroma so jo v preteklosti doma imeli. Anketiranci, ki doma nimajo kmetije, ali pa so jo v preteklosti imeli, se bolj strinjajo s tem, da bi se kmetijska zemljišča spremenila v travnike za taborjenje, kot tisti, ki imajo doma kmetijo.

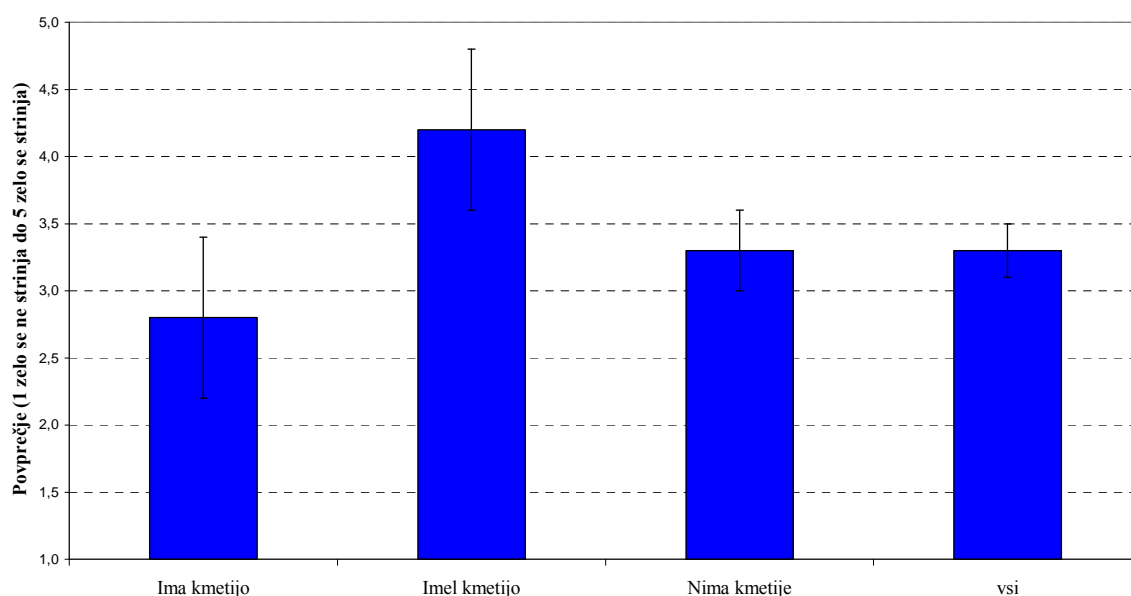
Slika 5: Ocena sprejemljivosti spremembe rabe kmetijskih zemljišč v travnike za taborjenje glede na to, ali imajo anketirani doma kmetijo-povprečje z intervali zaupanja (Koper, 2007).

Iz slike 6 vidimo, da obstajajo statistično značilne razlike ($F = 6,090$, sig. = 0,003) med anketiranci, ki imajo doma kmetijo in med anketiranci, ki je nimajo. Anketiranci, ki nimajo doma kmetije, se bolj strinjajo s tem, da bi se na kmetijskih zemljiščih zgradile kolesarske in tekaške proge, kot tisti, ki imajo doma kmetijo.

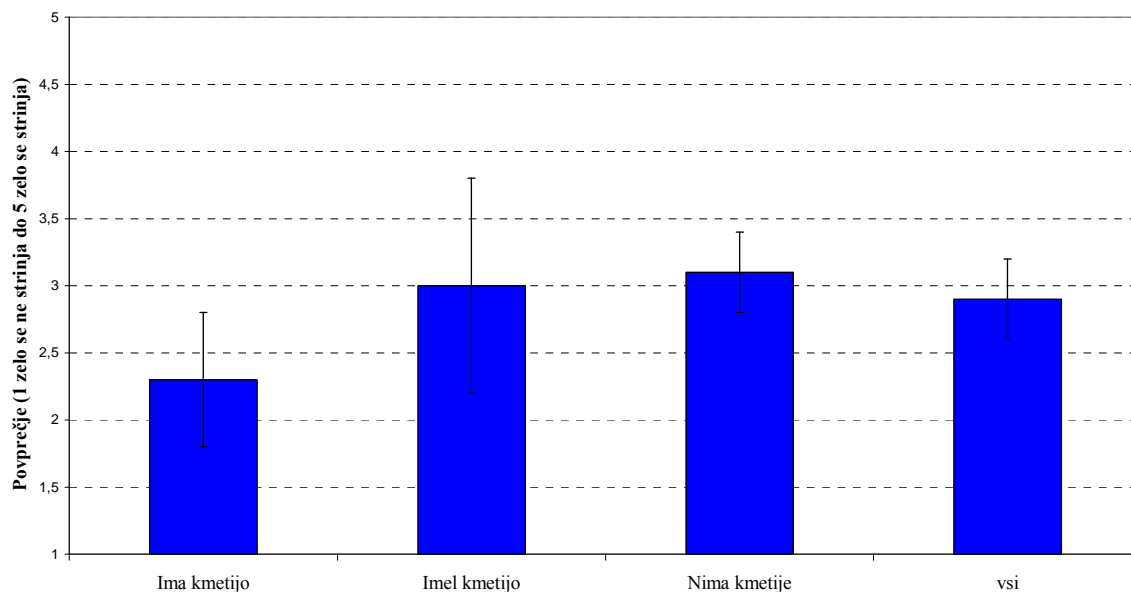
Slika 6: Ocena sprejemljivosti spremembe rabe kmetijskih zemljišč v izgradnjo kolesarskih in tekaških prog glede na to, ali imajo anketirani doma kmetijo-povprečje z intervali zaupanja (Koper, 2007).

Iz ocene sprejemljivosti spremembe rabe kmetijskih zemljišč v izgradnjo objektov javnih storitev (slika 7) vidimo, da obstajajo statistično značilne razlike ($F = 4,905$, sig. = 0,009) med anketiranci, ki so v preteklosti imeli doma kmetijo, in med tistimi, ki jo imajo oziroma je nikoli niso imeli. Anketiranci iz teh dveh skupin se manj strinjajo s tem, da bi se na kmetijskih zemljiščih zgradili objekti javnih storitev (bolnice, šole, ipd), kot anketiranci iz skupine, ki so v preteklosti imeli doma kmetijo.

Slika 7: Ocena sprejemljivosti spremembe rabe kmetijskih zemljišč v izgradnjo objektov javnih storitev glede na to, ali imajo anketirani doma kmetijo-povprečje z intervali zaupanja (Koper, 2007).

Iz slike 8 vidimo, da glede spremembe zaraščenih rodovitnih zemljišč v krajinske parke obstajajo statistično značilne razlike ($F = 3,696$, $\text{sig.} = 0,028$) med tistimi, ki imajo doma kmetijo in med anketiranci, ki je nimajo. Anketiranci, ki nimajo doma kmetije, se bolj strinjajo, da bi se zaraščena rodovitna zemljišča spremenila v krajinske parke, kot tisti, ki imajo doma kmetijo.

Slika 8: Strinjanje s trditvijo, da naj se zaraščena rodovitna zemljišča spremenijo v krajinske parke glede na to, ali imajo anketirani doma kmetijo-povprečje z intervali zaupanja (Koper, 2007).

5 RAZPRAVA IN SKLEPI

5.1 RAZPRAVA O REZULTATIH

V raziskavi, v kateri smo ugotavljali odnos zaposlenih v Luki Koper do rabe kmetijskih zemljišč, smo anketirali 100 zaposlenih v podjetju, in sicer 75 moških in 25 žensk, od teh jih le slaba polovica prihaja s podeželja. Večina anketirancev je bila stara med 30 - 60 let in več kot polovica jih ima najmanj visokošolsko izobrazbo. Večina jih biva v gospodinjstvu s po tremi ali štirimi člani in so poročeni. Kar 50 anketiranih se je v Luki zaposlilo v zadnjih sedmih letih.

V naslednjih treh podpoglavjih je predstavljeno, do katerih ugotovitev smo prišli na podlagi analize rezultatov.

5.1.1 Predhodni (ne)kmetijski izvor zaposlenih v Luki Koper

- Od 100 zaposlenih, ki smo jih anketirali, jih ima doma kmetijo le 23, 12 anketiranih pa je imelo doma kmetijo v preteklosti in je danes nima več, kar pomeni, da kar dve tretjini anketiranih nima doma kmetije. Naj navedemo, da je v letu 1961 v Mestni občini Koper, delež kmečkega prebivalstva znašal 32,7 %, leta 2001 le 1,3 % (Popis prebivalstva..., 2004). Zato obstaja velika možnost, da so kmetovanje opustili že starši ali stari starši zaposlenih, ki so se zaposlili v dejavnostih, ki so postale temelj razvoja tega območja (industrija, druge nekmetijske dejavnosti). Eden od vzrokov tako majhnega števila kmetov med zaposlenimi je tudi ta, da je bilo večino anket izpolnjenih v upravni stavbi, kjer večina zaposlenih prihaja iz večjih obalnih mest (Koper, Izola, Piran). V pogovoru z anketiranci je bilo mogoče doumeti, da imajo ti doma povečini kakšen majhen vrt, s katerim se ukvarjajo v popoldanskem času. Omeniti velja še delavce iz republik bivše skupne države, ki jih je v Slovenijo privabila želja po boljši ekonomski situaciji. Za te je značilno, da so doma imeli veliko kmetijskih zemljišč, pri nas pa se s kmetijstvom ne ukvarjajo. Le pri 12 zaposlenih je torej opazna neposredna sprememba prehoda iz kmetijskega v industrijski sektor.
- Od 35 anketiranih, ki imajo doma kmetijo ali so jo imeli, jih je 27 vedelo za njeno velikost. Prevladujejo majhne kmetije, saj je slaba polovica anketirancev navedla, da so njihove kmetije manjše od petih hektarjev. Pet jih je odgovorilo, da je velikost kmetije od 5 do 10 ha, trije, da je velikost od 10 do 20 ha, trije naj bi imeli v lasti zemljišča, ki presegajo 20 ha. To je v skladu s situacijo, ki vlada v današnjem času v slovenskem kmetijstvu (velika razdrobljenost, prevlada majhnih kmetij).
- Pred zaposlitvijo v Luki se je s kmetijstvom ukvarjalo le šest anketirancev, 20 se jih je s kmetijstvom ukvarjalo le deloma. Kar 70 jih je pred zaposlitvijo v Luki delalo v nekmetijskih dejavnostih, štirim zaposlenim je zaposlitev v Luki pomenila prvo zaposlitev. Iz tega lahko sklepamo, da zaposlitev v Luki nima močnega vpliva na opuščanjem kmetijske dejavnosti, saj večina zaposlenih ne prihaja iz kmetijskega sektorja.

- Glede na teren, ki prevladuje v dolini Rižane in glede na klimatske razmere tega območja, smo pričakovali, da se največ zaposlenih ukvarja z vinogradništvom, oljkarstvom, vrtnarstvom. To je potrdila tudi anketa. Ker gre predvsem za majhne kmetije, se na njih ukvarjajo z vsako dejavnostjo po malem. O tem poroča 19 zaposlenih. Na specializiranih kmetijah živi le sedem zaposlenih, in sicer se štirje ukvarjajo z vinogradništvom, dva z gojenjem oljk in eden z vrtnarstvom.
- Od 26 anketiranih, ki so se pred zaposlitvijo v Luki Koper vsaj deloma ukvarjali s kmetijstvom, jih je le osem navedlo, da so bili lastniki kmetije, pri petnajstih je bil lastnik kmetije drug član gospodinjstva. Dva pa sta le živela in delala na kmetiji, ki je bila v lasti drugega sorodnika, ki pa na kmetiji ni živel.

5.1.2 Vpliv zaposlitve v Luki Koper na spremembo rabe kmetijskih zemljišč v prostoru

- Vpliv zaposlitve v Luki je opazen pri dvanajstih anketiranih, ki so opustili kmetijsko dejavnost po zaposlitvi. Od teh dvanajstih jih pet še vedno živi na kmetiji, medtem ko se jih je ostalih sedem preselilo. Štirinajst anketiranih še vedno živi in dela na svoji kmetiji. Vzrokov za opustitev kmetijske dejavnosti je več. Kot najpomembnejši vzrok so anketiranci navedli pomanjkanje časa, saj jim zaposlitev v Luki ne dovoljuje ukvarjati se še s kmetijstvom. Eden je opustil kmetijsko dejavnost, ker mu ni nudila primerne dohodka, eden pa je kot vzrok opustitve navedel nasledstvo kmetije. Dva anketiranca sta kot vzrok navedla preselitev.
- Na vprašanje, kaj se je zgodilo s kmetijskimi zemljišči, ko so bila le ta opuščena s strani dvanajstih zaposlenih, jih je pet odgovorilo, da jih sedaj obdelujejo drugi člani gospodinjstva, štirje so po zaposlitvi v Luki kmetijska zemljišča prodali, tako da zdaj ne vemo, kakšen je natančen status teh zemljišč. Trije so navedli, da ta zemljišča sedaj nihče ne obdeluje ter da so podvržena zaraščanju.
- Zaposlene, ki so opustili kmetijsko dejavnost, smo tudi povprašali, kateri razlogi bi jih prepričali, da bi se ponovno začeli ukvarjati s kmetijstvom. Ker so se navedeni razlogi vsem zdeli precej pomembni za ukvarjanje s kmetijstvom, jih navajamo po vrsti. Kot najpomembnejši pogoj so ocenili večjo možnost pridobitve subvencij. Na drugo mesto so uvrstili dohodek, na tretje ustrezno povpraševanje po kmetijskih pridelkih. Nekateri bi se lotili kmetijske dejavnosti, če bi imeli možnost svoja zemljišča zaokrožiti v celoto oziroma če bi bili nasledniki kmetije. Precej visoko oceno (nad 3,5) so dali tudi ugodnim bančnim kreditom ter ustrezni infrastrukturi. Od vseh navedenih razlogov so nekoliko nižjo oceno dobili razpoložljiva delovna moč, urejena lastnina posesti, možnost sodelovanja z drugimi kmeti, pomoč svetovalne službe ter povezovanje v zadruho.

5.1.3 Dojemanje in vrednotenje okolja zaposlenih v Luki Koper

- Anketirance smo povprašali tudi o njihovem dojemanju okolja, o spremembah, ki jih zaznavajo v svojem okolju, in o spremembah, ki bi si jih sami želeli. Povprašali smo jih, kaj jim pomeni izraz oziroma pojem kulturna krajina. Dobre tri četrtine anketirancev si pod tem pojmom predstavlja mešanico urbanega prostora in kmetijskih zemljišč, kar v bistvu kulturna krajina tudi je. Kaj od tega prevladuje, je odvisno od človeka, ki je ključen dejavnik v oblikovanju in ohranjanju kulturne krajine. Le malo anketiranih si pod tem pojmom predstavlja npr. le gozd, ali pa le travnike. Večina verjame, da so za izgled kulturne krajine kot prvi odgovorni prebivalci sami, šele nato prideta na vrsto občina in država.
- V anketi smo zaposlene tudi povprašali, kako zaznavajo spremembe v svojem okolju. Največ jih opaža velik porast pozidanih zemljišč na eni strani in občutno zmanjšan obseg kmetijskih zemljišč na drugi strani. Glede na visoke deleže, ki so se pokazali (78 % anketiranih zaznava povečan obseg pozidanih zemljišč, 60 % zaznava zmanjšan obseg kmetijskih zemljišč), lahko sklepamo, da kmetijska zemljišča dejansko izginjajo zaradi pozidave. Kot razloge povečanega obsega pozidanih zemljišč so anketiranci navajali predvsem lego (bližina morja), klimatske razmere in s tem povezano priseljevanje, boljši standard ljudi, pomanjkanje stanovanj, krepitev gospodarstva, širitev industrije, moč gradbenega lobija, gradnjo cest, naraščanje števila turističnih kapacitet ter gradnjo vikendov (Ljubljančani). Podobne razloge so navedli tudi v zvezi z zmanjšanjem obsega kmetijskih zemljišč, in sicer naj bi na zmanjšanje obsega vplivalo manjše zanimanje mladih za kmetijsko dejavnost, nizke cene kmetijskih pridelkov v prodajalnah, nedonosnost kmetijske panoge, ki naj bi s sabo nosila več težav kot koristi, pomanjkanje stanovanj, gradnja gospodarskih in industrijskih objektov. Majhen odstotek sicer opaža povečan obseg kmetijskih zemljišč, in sicer predvsem na račun večjega obsega oljčnih nasadov in vinogradov ter vračanja ljudi v naravo, kjer imajo mir pred mestnim vrvežem. Najmanj so anketirani opazili spremembe v obsegu gozdov. Slaba tretjina jih meni, da se je obseg gozdov zmanjšal, te spremembe naj bi se zgodile zaradi gradnje stanovanj, cest, industrijskih objektov, spremembe gozda v obdelovalna zemljišča (oljčni nasadi, vinogradi, njive). Dobra petina opaža spremembe v nasprotni smeri, in sicer povečan obseg gozda, ki naj bi bil posledica neobdelovanja zemljišč, zaraščanja in slabega vzdrževanja že obstoječih gozdov.
- Ker smo predvidevali, da bo večina anketiranih zaznala spremembe v obsegu pozidanih zemljišč, smo jih povprašali, tudi za oceno nekaterih vzrokov, ki vplivajo na te spremembe. Povprašali smo jih, kako pomembna je za spremembo obsega krajinska privlačnost območja, nižje cene zazidljivih zemljišč oziroma stanovanj kot v mestu, višja kakovost življenja na podeželju, bližina morja in dobra prometna povezanost z mestom. Analiza odgovorov je pokazala, da imata največji vpliv na spremenjen obseg pozidanih zemljišč neposredna bližina morja ter krajinska privlačnost območja. Na drugi strani so anketiranci kot vzrok, ki najmanj vpliva na spremenjen obseg, ocenili nižje cene zazidljivih zemljišč in stanovanj na podeželju.

- Ocenili smo tudi, kako anketiranci oziroma zaposleni v Luki gledajo na to, da bi se na obstoječih kmetijskih zemljiščih razvile neke druge dejavnosti (PRILOGA B). Anketirani se najbolj strinjajo, da bi se ta spremenila v zavarovana območja narave ter v krajinske parke. Z višjo oceno kot tri so ocenili tudi spremembo kmetijskih zemljišč v izgradnjo objektov javnih storitev ter kolesarskih in tekaških prog. Srednje se strinjajo s spremembo kmetijskih zemljišč v izgradnjo stanovanjskih objektov, v prenovo cest ter v spremembo kmetijskih zemljišč v travnike za taborjenje, nogometna in teniška igrišča, v izgradnjo gospodarskih objektov. Anketiranci se ne strinjajo s spremembami kmetijskih zemljišč v izgradnjo turističnih namestitvenih kapacitet, izgradnjo industrijskih objektov ter golf igrišč. Z metodo analize variance smo opazovali razlike med tremi skupinami: 1. osebe, ki še živijo na kmetiji; 2. osebe, ki nikoli niso živele na kmetiji; 3. osebe, ki so v preteklosti živele na kmetiji. Statistično značilne razlike med skupinami so se pokazale pri treh odgovorih. Pri možni spremembi kmetijskih zemljišč v travnike za taborjenje so se statistično značilne razlike pokazale pri tistih, ki imajo doma kmetijo, in pri tistih, ki je nimajo oziroma so jo v preteklosti imeli. Anketiranci, ki imajo doma kmetijo, se v precej manjši meri strinjajo, da bi na kmetijskih zemljiščih nastal prostor za taborjenje. Statistično značilne razlike so se pojavile tudi pri oceni sprejemljivosti spremembe rabe kmetijskih zemljišč v izgradnjo kolesarskih in tekaških stez. Anketiranci, ki nimajo doma kmetije, se bolj strinjajo s to trditvijo, kot anketiranci, ki imajo doma kmetijo. Pri oceni sprejemljivosti spremembe rabe kmetijskih zemljišč v izgradnjo objektov javnih storitev so se statistično značilne razlike pokazale med tistimi zaposlenimi, ki so imeli doma kmetijo v preteklosti in med tistimi, ki jo še vedno imajo, ali pa je nikoli niso imeli. Anketiranci iz teh dveh skupin se manj strinjajo s tem, da bi se na kmetijskih zemljiščih zgradili objekti javnih storitev (bolnice, šole...) kot anketiranci iz skupine, ki so v preteklosti imeli doma kmetijo.
- Zaposlenim v Luki smo zastavili tudi nekaj splošnih vprašanj o kmetijstvu (PRILOGA C). Anketirani se strinjajo, da je kmetijstvo pomembno za ohranjanje trajnih nasadov, travnikov ter za vzdrževanje kulturne krajine. Strinjajo se tudi, da ima kmetijstvo perspektivo v razvoju ekološkega kmetovanja, da pomaga pri ohranitvi biotske raznovrstnosti ter da se zaraščena rodovitna zemljišča ne smejo pozidati. Srednje se strinjajo s trditvami, da se bo zaradi klimatskih sprememb povečala konkurenca med pridelovalci hrane in pridelovalci energijskih rastlin, da so za ohranitev kmetijstva perspektivne le velike kmetije, da je razvoj podeželja mogoče zagotoviti zgolj z vpeljavo nekmetijskih dejavnosti ter, da naj se zaraščena rodovitna zemljišča spremenijo v krajinske parke. Anketirani se ne strinjajo s trditvijo, da v kmetijstvo nima smisla vlagati večjih sredstev, ker je hrana na globalnem trgu poceni. Po istem principu kot prej, torej z metodo analize variance smo opazovali razlike med tremi skupinami: 1. osebe, ki še živijo na kmetiji; 2. osebe, ki nikoli niso živele na kmetiji; 3. osebe, ki so v preteklosti živele na kmetiji. Statistično značilne razlike so se pojavile le pri eni trditvi, in sicer, da se naj zaraščena rodovitna zemljišča spremenijo v krajinske parke. Zaposleni, ki nimajo doma kmetije, se bolj strinjajo s to trditvijo, kot tisti, ki imajo kmetijo in se s to trditvijo ne strinjajo.

5.2 SKLEPI

Ugotovili smo, da do povečanega prehoda delovnih moči iz kmetijskega sektorja zaradi zaposlitve v Luki Koper ne prihaja. Tako lahko sklepamo, da sama zaposlitev v Luki Koper v zelo majhni meri vpliva na spremembo rabe kmetijskih zemljišč v koprskem zaledju. Kar dve tretjini anketirancev ni nikoli imelo doma kmetije, in le 26 odstotkov zaposlenih se je vsaj deloma ukvarjalo s kmetijsko dejavnostjo pred zaposlitvijo v Luki Koper. Prehod iz kmetijskega sektorja je opazen le pri 12 odstotkov anketiranih. Zaposleni, ki so opustili kmetijsko dejavnost, so kmetijska zemljišča prodali, dali v obdelavo drugim članom gospodinjstva ali pa jih pustili neobdelana. Večina zaposlenih si pod pojmom kulturna krajina predstavlja mešanico urbanega prostora in kmetijskih zemljišč, prav tako so si enotni, da so za ohranjanje kulturne krajine najbolj odgovorni prebivalci sami. Zaposleni prav tako opažajo spremembe v obsegu kmetijskih zemljišč in obsegu pozidanih površin. Dobre tri četrtine jih trdi, da se je obseg pozidanih območij znatno povečal, 60 odstotkov jih pa meni, da se je obseg kmetijskih zemljišč zmanjšal. Na osnovi tega lahko sklepamo, da kmetijska zemljišča izginjajo zaradi novih pozidav. V prihodnje bi bilo priporočljivo v večji meri v anketo vključiti tudi ostale segmente podjetja ne samo upravo podjetja, kar je bilo nam zaradi zahtev organizatorja ankete onemogočeno ter ugotoviti, kako na rabo kmetijskih zemljišč vpliva katera druga dejavnost, npr. turizem, ki v veliki meri določa življenje na tem območju.

6 POVZETEK

Luka Koper d.d. je eden največjih delodajalcev na Slovenski obali. Zaradi zanesljivejšega in višjega zaslužka je zaposlitev v podjetju zanimiva tako za prebivalce obalne regije, kot za druge priseljence, bodisi iz drugih krajev Slovenije, bodisi iz tujine. V prvi polovici prejšnjega stoletja je bila najpomembnejša dejavnost na tem območju kmetijstvo. To je predstavljalo osnovno preživetje mnogim družinam, prav tako je tudi usodno vplivalo na oblikovanje kulturne krajine. Zaradi hitrega razvoja industrije ter drugih nekmetskih dejavnosti (npr. turizem) je na tem območju prišlo do velikega opuščanja kmetijske dejavnosti, kar je vplivalo na to, da se je raba kmetijskih zemljišč začela spreminjati (zaraščanje, urbanizacija, specializacija kmetijstva).

Z raziskavo smo hoteli dobiti odgovore na tri ključna vprašanja, in sicer koliko zaposlenih je prišlo v Luko Koper iz kmetijskega sektorja, kaj se je po zaposlitvi zgodilo s kmetijskimi zemljišči, ter odnos zaposlenih do kmetijske dejavnosti in okolja. V ta namen smo izvedli anketo v Luki Koper, oziroma v podjetjih, ki so v 100 % lasti Luke. V reprezentativni vzorec, ki nam ga je posredovala kadrovska služba, smo vključili 100 zaposlenih, 75 moških in 25 žensk.

Raziskava je pokazala, da večina zaposlenih nima doma kmetije. Le 23 anketirancev je navedlo, da ima doma kmetijo, medtem, ko je 12 anketiranih imelo doma kmetijo in je danes nima več. Prav tako se je zelo malo anketiranih pred zaposlitvijo v Luki Koper ukvarjalo s kmetijsko dejavnostjo, takih je bilo le šest. Dvajset jih je navedlo, da se je s kmetijstvom ukvarjalo le deloma. Ostalim zaposlitev v Luki pomeni prvo službo oziroma so pred zaposlitvijo v Luki delali v nekmetskem sektorju. Iz teh podatkov vidimo, da je prehod delovne sile iz kmetijskega v industrijski sektor v primeru zaposlitve v Luki Koper minimalen.

Večina zaposlenih je doma imela majhne kmetije, do 5 ha. Le 11 anketiranih je imelo doma kmetijo večjo od 5 ha. Ker gre predvsem za majhne kmetije, se ukvarjajo predvsem z vsako dejavnostjo po malem. V določeno kmetijsko dejavnost se je specializiralo le sedem zaposlenih (gojenje oljk, vinogradništvo, vrtnarstvo).

Zaradi zaposlitve v Luki Koper je kmetijsko dejavnost opustilo dvanajst anketiranih, od teh dvanajstih jih pet še vedno živi na kmetiji, medtem, ko se jih je ostalih sedem preselilo. Kot najpomembnejši vzrok so navedli pomanjkanje časa. Med ostalimi vzroki najdemo še pomanjkanje dohodka, preselitev, nasledstvo. Štirinajst zaposlenih kmetijske dejavnosti ni opustilo.

Ker jim zaposlitev v Luki iz takšnih ali drugačnih vzrokov ni več dovoljevala ukvarjanja s kmetijsko panogo, so štirje anketirani kmetijska zemljišča prodali, trije jih enostavno ne obdelujejo več. Pet jih je navedlo, da sedaj ta zemljišča obdelujejo drugi člani gospodinjstva.

Zaposlene smo tudi povprašali, kateri so tisti razlogi, ki bi jih prepričali, da bi se ponovno začeli ukvarjati s kmetijstvom. Kot najpomembnejši razlog so ocenili večjo možnost pridobitve subvencij. Zelo pomemben se jim zdi tudi primeren dohodek, oziroma večje povpraševanje po kmetijskih pridelkih. Večja možnost povezovanja v zadrugo je razlog, ki bi jih najmanj prepričal, da se ponovno lotijo kmetijske dejavnosti.

Pod pojmom kulturna krajina si dobre tri četrtine zaposlenih predstavlja mešanico urbanega prostora in kmetijskih zemljišč oziroma zelenih površin. Po njihovem mnenju so za njeno ohranjanje najbolj odgovorni prebivalci sami.

Večina, 78 % anketiranih zaznava, da se je v kraju, kjer živijo obseg pozidanih zemljišč povečal, največ zaradi zmanjšane obsega kmetijskih zemljišč, katerega zaznava, kar 60 % zaposlenih. Kot vzroke tem pojavom so anketiranci navedli, pomanjkanje stanovanj, gradnjo gospodarskih in industrijskih objektov, gradnjo turističnih kapacitet, lego in klimatske pogoje, nezanimanje mladih za kmetijsko dejavnost, nedonosnost kmetijstva.

Ugotovili smo, da do večjega prehoda delovne sile iz kmetijskega sektorja ne prihaja. Tako lahko zaključimo, da zaposlitev v Luki Koper v zelo majhni meri vpliva na spremembo rabe kmetijskih zemljišč v koprskem zaledju.

7 VIRI

- About land use. 2008. European Environment Agency.
<http://www.eea.europa.eu/themes/landuse/about-land-use> (27. maj.2008)
- Grižon P. 2005. Analiza potencialov za razvoj kmetijstva in dopolnilnih dejavnosti v mestni občini Koper. Diplomsko delo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta: 85 str.
- Cunder T. 2006. Kmetijstvo - Specializacija in diverzifikacija kmetijstva. Agencija Republike Slovenije za okolje.
http://kazalci.arso.gov.si/kazalci/index_html (19. april. 2008)
- Hrustel Majcen M., Paulin J. 2001. Slovenski kmetijsko-okoljski program 2001-2006. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano: 71 str.
- Hudoklin J., Selak I., Simič S. 2005. Smernice za celostno ohranjanje dediščinske kulturne krajine. Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.
http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/raziskave-analize/dediscina/Smernice_DKK_tekst_ODDANO2-skupaj.pdf (17. april. 2008)
- Košmelj K. 2001. Uporabna statistika. Ljubljana, Biotehniška fakulteta: 249 str.
- Kušar U. 2006. Narava in površje – Pokrovnost in raba zemljišč. Agencija Republike Slovenije za okolje.
http://kazalci.arso.gov.si/kazalci/index_html (19.april. 2008)
- Kvaternik A. 2007. "Podatki o Luki Koper". Antonela.Kvaternik@luka-kp.si (osebni vir, 2007)
- Land abandonment, biodiversity and the CAP. 2005. Utrecht, DLG, Government Service for Land and Water Management: 62 str.
- Marušič J., Hudoklin J., Kovačič M., Černič Istenič M., Winkler I., Mikoš M., Mušič V.B., Ravbar M. 2001. Krajina in prostorski razvoj Slovenije – zasnova: raziskovalni projekt: končno poročilo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta: 112 str. Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije.
http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor_slo2020/4_1_povzetek.pdfv (22. april. 2008)
- Ogrin D. 1997. Slovenske krajine. Ljubljana, DZS: 303 str.
- Površina dejanske rabe kmetijskih zemljišč ob prvem posnetku stanja do leta 2002 ter za leto 2005 za občine Koper, Izola, Piran, ter Hrpelje-Kozina. 2007. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.
<http://rkg.gov.si/GERK/viewer.jsp> (26. april. 2008)

Popis kmetijskih gospodarstev 2000. 2002. Ljubljana, Statistični urad republike Slovenije: 256 str.

Popis prebivalstva za leto 2002. 2004. Statistični urad Republike Slovenije.
http://www.stat.si/popis_2002/si/default.htm (9. maj. 2008)

Poudarki iz poslovanja Skupine Luke Koper. 2008. Luka Koper d.d.
<http://www.luka-kp.si/slo/za-vlagatelje/podatki-o-poslovanju> (7. junij. 2008)

Pravilnik o evidenci dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč. Ur.l. RS št. 90-3906/06

Razvojni program podeželja za območje občin Koper, Izola, Piran. 2006. Regionalni razvojni center Koper.
http://www.rckp.si/files/RAZVOJNI%20PROGRAM%20PODEZELJA%20Koper%20Izola%20Piran_dopolnjeni_07.2006.pdf (14. april. 2008)

Statistični letopis Republike Slovenije 2007. 2007. Statistični urad Republike Slovenije.
http://www.stat.si/letopis/index_letopis.asp (9. maj. 2008)

Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji. 2002. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije: 78 str.

Vodnik M. 1995. Sprememba kulturne krajine v demografsko ogroženih območjih. Diplomsko delo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta: 88 str.

Volk T. 2008. Kmetijstvo – Površina zemljišč z ekološkim kmetovanjem. Agencija Republike Slovenije za okolje.
http://kazalci.arso.gov.si/kazalci/index_html (19. april. 2008)

Vrščaj B. 2006. Kmetijstvo - Sprememba rabe zemljišč. Agencija Republike Slovenije za okolje.
http://kazalci.arso.gov.si/kazalci/index_html (19. april. 2008)

Zakon o kmetijskih zemljiščih. Ur.l. RS št. 59-3454/96

Zakon o ohranjanju narave. Ur.l. RS št. 56-2655/99

Žvipelj V. 2000. Mnenje prebivalcev o zaraščanju kmetijskih zemljišč na območju občine Pivka in Postojna. Diplomsko delo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta: 91 str.

ZAHVALA

Za pomoč in strokovne nasvete pri izdelavi diplomskega dela se zahvaljujem mentorici izr. prof. dr. Marini PINTAR in somentorici doc. dr. Majdi ČERNIČ ISTENIČ.

Za pomoč pri organizaciji izvedbe ankete se zahvaljujem tudi dr. Vesni ZUPANC, ter gospodu Črtu BANKU iz Luke Koper.

Zahvala gre tudi vsem anketirancem, ki so odgovarjali na anketna vprašanja.

Posebna zahvala gre tudi mojim staršem, ki so mi omogočili študij, mojemu bratu, stari mami, omi, teti Marici. Hvala tudi vsem ostalim, ki ste mi nudili pomoč pri študiju.

PRILOGA A

ANKETNI VPRAŠALNIK

ODNOS ZAPOSLENIH V LUKI KOPER DO RABE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ

V 1 Kdaj, katerega meseca in leta ste se zaposlili v Luki Koper?

vpišite: __mesec __ leto

V 2 V katerem kraju živite?

ime kraja: _____

V 3 Ali živite v istem kraju, kjer ste živeli, preden ste se zaposlili v Luki Koper?

1. da → pojdite na vpr. V4
2. ne → nadaljujte z vpr. V3a

V 3a Prosim, navedite ime kraja, kjer ste prej živeli:

ime kraja: _____

V 4 Ali imate oz. ste imeli doma kmetijo?

1. da, imamo → nadaljujte z V4a
2. da smo imeli, vendar je nimamo več → nadaljujte z V4a
3. ne → pojdite na vpr. V5

V 4a Kako velike so oz. so bile vaše kmetijske površine:

A1) Njive in vrtovi	_____ ha
A2) Travniske površine	_____ ha
A3) Trajni nasadi	_____ ha
A4) Druge kmetijske površine	_____ ha
A5) Gozd	_____ ha
A6) Ostale nekmetijske površine	_____ ha
A7) Celota	_____ ha

V 5 V kateri dejavnosti ste delali, preden ste se zaposlili v Luki Koper?

1. samo v kmetijstvu → nadaljujte z vpr. V6
2. deloma v nekmetijskem sektorju deloma v kmetijstvu → nadaljujte z vpr. V6
3. samo v nekmetijskem sektorju → pojdite na vpr. V12

V 6 S katero kmetijsko dejavnostjo ste se pretežno ukvarjali?

1. gojenjem oljk
2. vinogradništvom
3. vrtnarstvom
4. poljedelstvom
5. zelenjadarstvom
6. živinorejo
7. sadjarstvom
8. z vsakega po malem
9. drugo, kaj: _____

V 7 Kdo je oz. je bil lastnik kmetije, preden ste se zaposlili v Luki Koper?

1. jaz
2. jaz in drug član(i) gospodinjstva
3. drug član(i) gospodinjstva
4. drug sorodnik
5. drugo

V 8 Ali ste po zaposlitvi v Luki Koper kmetijsko dejavnost opustili?

1. ne, še vedno delam na domači kmetiji → pojdite na vpr. V12
2. da, vendar še vedno živim na kmetiji → nadaljujte z vpr. V9
3. da, ne živim več na kmetiji → nadaljujte z vpr. V9

V 9 Kaj je bil glavni razlog, da ste opustili kmetijsko dejavnost?

1. pomanjkanje časa
2. kmetijska dejavnost me ne zanima več
3. pomanjkanje dohodka
4. pomanjkanje delovne sile
5. neurejena lastnina posesti
6. nisem bil naslednik kmetije
7. drugo, kaj: _____

V 10 Kaj se je zgodilo s kmetijskimi zemljišči potem, ko ste prenehali s kmetijsko dejavnostjo?

1. prodano
2. dano v najem
3. še vedno v lasti, vendar se ne obdeluje
4. še vedno v lasti, obdelujejo drugi člani gospodinjstva
5. drugo, kaj: _____

V 11 Pod kakšnimi pogoji bi se vi ponovno lotili kmetijske dejavnosti? Opredelite se do spodnjih trditev na lestvici od 1 do 5, kjer je 1- sploh ni pomembno, 5- zelo pomembno.

A1) pridobljeno nasledstvo kmetije	1	2	3	4	5
A2) urejena lastnina posesti	1	2	3	4	5
A3) primeren dohodek	1	2	3	4	5
A4) razpoložljiva delovna sila	1	2	3	4	5
A5) ugodni bančni krediti	1	2	3	4	5
A6) ustrezno povpraševanje po kmetijskih pridelkih	1	2	3	4	5
A7) ustrezna strokovna pomoč kmetijske svetovalne službe	1	2	3	4	5
A8) možnost sodelovanja z drugimi kmeti	1	2	3	4	5
A9) možnost povezovanja v kmetijsko zadrugo	1	2	3	4	5
A10) ustrezna infrastruktura (dostop do interneta, dobre cestne in železniške povezave,...)	1	2	3	4	5
A11) možnost pridobitve subvencij	1	2	3	4	5
A 12) možnost zaokrožitve kmetijskih zemljišč	1	2	3	4	5

V 12 Prosimo, ocenite na lestvici od 1 do 5 v kolikšni meri se strinjate oz. bi se strinjali s spreminjanjem rabe kmetijskih zemljišč za druge namene v vašem kraju; 1 zelo se ne strinjam, 5 zelo se strinjam

A1) za oddih: proste travniške površine za taborjenje	1	2	3	4	5
A2) za oddih: izgradnja golf igrišč	1	2	3	4	5
A3) za oddih: nogometno, teniško igrišče	1	2	3	4	5
A4) za oddih: izgradnja kolesarske in tekaške proge	1	2	3	4	5
A5) za pozidavo: izgradnja stanovanjskih objektov	1	2	3	4	5
A6) za pozidavo: izgradnja turističnih namestitvenih kapacitet	1	2	3	4	5
A7) za pozidavo: izgradnja gospodarskih objektov	1	2	3	4	5
A8) za pozidavo: izgradnja industrijskih objektov	1	2	3	4	5
A9) za pozidavo: izgradnja objektov javnih storitev (bolnica, šola, dom za starejše, pošta...)	1	2	3	4	5
A10) za pozidavo: izgradnja in prenova cest	1	2	3	4	5
A11) krajinski park	1	2	3	4	5
A12) zavarovano območje narave	1	2	3	4	5

V 13 V kolikšni meri se strinjate s spodaj navedenimi trditvami? Vašo podporo ocenite na lestvici od 1 do 5; 1 zelo se ne strinjam, 5 zelo se strinjam

A1 - Kmetijstvo ima perspektivo v razvoju organskega in ekološkega kmetovanja	1	2	3	4	5
A2 - Kmetijstvo je pomembno za ohranjanje odprtih, travnatih površin	1	2	3	4	5
A3 - Zaradi klimatskih sprememb se bo povečala konkurenca med pridelovalci hrane in pridelovalci energijskih rastlin	1	2	3	4	5
A4 - Razvoj podeželja je mogoče zagotoviti zgolj z vpeljavo nekmetijskimi dejavnosti (turizem, storitve)	1	2	3	4	5
A5 - Za ohranitev kmetijstva so perspektivne samo velike kmetije	1	2	3	4	5
A6 - Zaraščena rodovitna zemljišča se ne smejo pozidati	1	2	3	4	5
A7 - Kmetijstvo je pomembno za ohranjanje trajnih nasadov	1	2	3	4	5
A8 - Kmetijska dejavnost pomaga pri ohranitvi biotske raznovrstnosti	1	2	3	4	5
A9 - V kmetijstvu nima smisla vlagati večjih sredstev, ker je hrana na globalnem kmetijskem trgu poceni	1	2	3	4	5
A10 - Zaraščena rodovitna zemljišča naj se spremenijo v krajinski park	1	2	3	4	5
A11 - Kmetijstvo je pomembno za vzdrževanje kulturne krajine	1	2	3	4	5

V 14 Kaj si predstavljate pod pojmom »ohranjena kulturna krajina«? Prosimo, izberite en možen odgovor.

1. travniki in njive
2. sadovnjaki
3. vinogradi
4. mozaik zgoraj naštetega
5. naselja skupaj s kmetijskimi zemljišči in gozdom
6. naravna vegetacija
7. gozd
8. skladno razmerje med kmetijskimi in pozidanimi površinami in gozdom
9. drugo:

V 15 Razvrsti po pomembnosti, kdo je po vašem mnenju odgovoren za izgled krajine na vašem območju; 1 najbolj odgovoren, 7 najmanj odgovoren

Prebivalci sami	
Občina	
Država	
Gospodarske dejavnosti	
Turistične dejavnosti	
Kmetijske dejavnosti	
Drugo:	

V 16 Ali se je po vašem mnenju obseg kmetijskih zemljišč na območju kraja, kjer živite, v preteklih desetih letih povečal, zmanjšal ali ostal nespremenjen?

1. se je zmanjšal → nadaljujte z vpr. V17
2. se ni spremenil → pojdite na vpr. V18
3. se je povečal 1 → nadaljujte z vpr. V17
4. ne vem → pojdite na vpr. V18

V 17 Kaj so po vašem mnenju glavni razlogi za takšne spremembe?

V 18 Kaj pa obseg gozdnih površin? Ali se je na območju kraja, kjer živite, v preteklih desetih letih povečal, zmanjšal ali ostal nespremenjen?

1. se je zmanjšal → nadaljujte z vpr. V19
2. se ni spremenil → pojdite na vpr. V20
3. se je povečal → nadaljujte z vpr. V19
4. ne vem → pojdite na vpr. V20

V 19 Kaj so po vašem mnenju glavni razlogi za takšne spremembe?

V 20 Kaj pa obseg pozidanih zemljišč? Ali se je na območju kraja, kjer živite, v preteklih desetih letih povečal, zmanjšal ali ostal nespremenjen?

1. se je zmanjšal → pojdite na vpr. V21
2. se ni spremenil → pojdite na vpr. V23
3. se je povečal → nadaljujte z vpr. V21
4. ne vem → pojdite na vpr. V23

V 21 Kaj so po vašem mnenju glavni razlogi za takšne spremembe?

V 22 Ocenite pomembnost vsakega od možnih vzrokov povečanja obsega pozidanih zemljišč v vašem kraju na lestvici od 1 do 5! (1 popolnoma nepomemben, 5 zelo pomemben vzrok)

A1- krajinska privlačnost območja	1	2	3	4	5
A2- nižje cene zazidljivih zemljišč kot v mestu	1	2	3	4	5
A3- nižje cene stanovanj kot v mestu	1	2	3	4	5
A4- višja kakovost življenja na podeželju	1	2	3	4	5
A5- dobra prometna povezanost z mestom	1	2	3	4	5
A6- bližina morja	1	2	3	4	5
A7- drugo, kaj? _____	1	2	3	4	5

Za konec še nekaj splošnih vprašanj:

V 23 Koliko članov ima vaše gospodinjstvo? _____

V 24 Koliko generacij živi v vašem gospodinjstvu?

1. ena generacija
2. dve generaciji
3. tri generacije

V 25 Kako bi ocenili dohodek vašega gospodinjstva?

1. visoko nadpovprečen
2. nadpovprečen
3. povprečen
4. podpovprečen
5. močno podpovprečen

V 26 katero stopnjo izobrazbe ste dosegli?

1. nedokončana osnovna šola
2. osnovna šola
3. enoletna ali dvoletna srednja šola
4. dvoletna ali triletna srednja šola
5. štiriletna ali petletna srednja šola
6. visoka šola ali fakulteta 2-3 letni program
7. visoka šola ali fakulteta 4-5 letni program
8. magisterij ali doktorat

V 27 Kakšno delo opravljate v Luki Koper?

opis delovnega mesta: _____

V 28 Koliko let ste/boste dopolnili v letu 2007? _____

V 29 Kakšen je vaš sedanji zakonski stan?

- 1- samski/samska
- 2- živi v zunajzakonski skupnosti
- 3- poročen(a)
- 4- razvezan(a)
- 5- vdovec/vdova

V 30 Spol

- 1- moški
- 2- ženski

PRILOGA B

OCENA SPREJEMLJIVOSTI SPREMEMBE RABE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ ZA DRUGE NAMENE

		ŠTEVILO	POVPREČJE	STAND. DEVIACIJA	MIN	MAX	F	LEVENE STATISTIKA
Zavarovano območje narave	Ima kmetijo	23	3,30	1,428	1	5		
	So imeli kmetijo	12	4,17	,835	3	5		
	Nima kmetije	64	3,80	1,211	1	5		
	Skupaj	99	3,73	1,244	1	5	2,233	1,795
Krajinski park	Ima kmetijo	23	3,13	1,392	1	5		
	So imeli kmetijo	12	3,50	1,508	1	5		
	Nima kmetije	64	3,66	1,116	1	5		
	Skupaj	99	3,52	1,240	1	5	1,538	1,743
Izgradnja objektov javnih storitev	Ima kmetijo	23	2,83	1,403	1	5		
	So imeli kmetijo	12	4,17	,835	3	5		
	Nima kmetije	64	3,33	1,183	1	5		
	Skupaj	99	3,31	1,251	1	5	4,905**	1,414
Izgradnja kolesarske in tekaške proge	Ima kmetijo	23	2,43	1,472	1	5		
	So imeli kmetijo	12	3,00	,953	1	4		
	Nima kmetije	64	3,56	1,367	1	5		
	Skupaj	99	3,23	1,420	1	5	6,090**	3,767*
Izgradnja stanovanjski h objektov	Ima kmetijo	23	2,61	1,406	1	5		
	So imeli kmetijo	12	3,08	1,832	1	5		
	Nima kmetije	64	3,09	1,411	1	5		
	Skupaj	99	2,98	1,464	1	5	,962	1,652
Izgradnja in prenova cest	Ima kmetijo	23	2,48	1,201	1	5		
	So imeli kmetijo	12	3,25	1,215	2	5		
	Nima kmetije	64	3,11	1,323	1	5		
	Skupaj	99	2,98	1,301	1	5	2,347	,178
Proste travniške površine za taborjenje	Ima kmetijo	23	2,17	1,267	1	5		
	So imeli kmetijo	12	3,25	,754	2	5		
	Nima kmetije	64	3,02	1,351	1	5		
	Skupaj	99	2,85	1,320	1	5	4,351*	2,467

Ocena sprejemljivosti spremembe rabe kmetijskih zemljišč za druge namene
(nadaljevanje)

		ŠTEVILO	POVPREČJE	STAND. DEVIACIJA	MIN	MAX	F	LEVENE STATISTIKA
Nogometno, teniško igrišče	Ima kmetijo	23	2,09	1,411	1	5		
	So imeli kmetijo	12	2,83	1,115	1	5		
	Nima kmetije	64	2,86	1,355	1	5		
	Skupaj	99	2,68	1,369	1	5	2,890	1,460
Izgradnja gospodarskih objektov	Ima kmetijo	23	2,61	1,270	1	5		
	So imeli kmetijo	12	3,33	1,303	1	5		
	Nima kmetije	64	2,55	1,368	1	5		
	Skupaj	99	2,66	1,349	1	5	1,763	,241
Izgradnja turističnih namestitvenih kapacitet	Ima kmetijo	23	2,30	1,329	1	5		
	So imeli kmetijo	12	2,83	1,467	1	5		
	Nima kmetije	64	2,48	1,182	1	5		
	Skupaj	99	2,48	1,248	1	5	,704	,647
Izgradnja industrijskih objektov	Ima kmetijo	23	2,17	1,230	1	5		
	So imeli kmetijo	12	2,67	1,371	1	5		
	Nima kmetije	64	2,34	1,439	1	5		
	Skupaj	99	2,34	1,379	1	5	,498	,866
Izgradnja golf igrišč	Ima kmetijo	23	1,87	1,290	1	5		
	So imeli kmetijo	12	2,33	1,371	1	5		
	Nima kmetije	64	1,94	1,111	1	5		
	Skupaj	99	1,97	1,182	1	5	,670	1,061

*** p < 0,001

** p < 0,01

* p < 0,05

PRILOGA C

ODNOS ZAPOSLENIH V LUKI KOPER DO KMETIJSTVA (strinjanje s trditvami)

		ŠTEVILO	POVPREČJE	STAND. DEVIACIJA	MIN	MAX	F	LEVENE STATISTIKA
Kmetijstvo je pomembno za ohranjanje trajnih nasadov	Ima kmetijo	23	3,87	,920	2	5		
	So imeli kmetijo	12	4,17	,835	3	5		
	Nima kmetije	65	3,77	,897	1	5		
	Skupaj	100	3,84	,896	1	5	1,014	,102
Kmetijstvo je pomembno za ohranjanje odprtih, travnatih površin	Ima kmetijo	23	3,96	,878	2	5		
	So imeli kmetijo	12	4,25	,866	2	5		
	Nima kmetije	65	3,65	1,082	1	5		
	Skupaj	100	3,79	1,028	1	5	2,192	2,744
Kmetijstvo je pomembno za vzdrževanje kulturne krajine	Ima kmetijo	23	3,65	1,071	1	5		
	So imeli kmetijo	12	3,92	1,084	1	5		
	Nima kmetije	65	3,78	,960	1	5		
	Skupaj	100	3,77	,993	1	5	,295	,688
Kmetijstvo ima perspektivo v razvoju organskega in ekološkega kmetovanja	Ima kmetijo	23	3,96	,878	3	5		
	So imeli kmetijo	12	3,67	1,155	1	5		
	Nima kmetije	65	3,66	1,035	1	5		
	Skupaj	100	3,73	1,014	1	5	,742	,386
Kmetijska dejavnost pomaga pri ohranitvi biotske raznovrstnosti	Ima kmetijo	23	3,74	1,010	2	5		
	So imeli kmetijo	12	3,83	,835	2	5		
	Nima kmetije	65	3,69	,951	1	5		
	Skupaj	100	3,72	,944	1	5	,117	,989
Zaraščena rodovitna zemljišča se ne smejo pozidati	Ima kmetijo	23	3,57	1,502	1	5		
	So imeli kmetijo	12	3,42	1,505	1	5		
	Nima kmetije	65	3,49	1,239	1	5		
	Skupaj	100	3,50	1,322	1	5	,52	1,519

Odnos zaposlenih v Luki Koper do kmetijstva (strinjanje s trditvami (nadaljevanje))

		ŠTEVILO	POVPREČJE	STAND. DEVIACIJA	MIN	MAX	F	LEVENE STATISTIKA
Zaradi klimatskih sprememb se bo povečala konkurenca med pridelovalci hrane in pridelovalci energijskih rastlin	Ima kmetijo	23	3,30	1,222	1	5		
	So imeli kmetijo	12	4,00	,953	2	5		
	Nima kmetije	65	3,34	1,035	1	5		
	Skupaj	100	3,41	1,083	1	5	2,075	,788
Za ohranitev kmetijstva so perspektivne samo velike kmetije	Ima kmetijo	23	3,09	1,203	1	5		
	So imeli kmetijo	12	3,17	1,528	1	5		
	Nima kmetije	65	3,23	1,222	1	5		
	Skupaj	100	3,19	1,245	1	5	,114	,728
Razvoj podeželja je mogoče zagotoviti zgolj z vpeljavo nekmetijskih dejavnosti (turizem, storitve)	Ima kmetijo	23	3,04	1,147	1	5		
	So imeli kmetijo	12	3,00	1,414	1	5		
	Nima kmetije	65	3,18	1,144	1	5		
	Skupaj	100	3,13	1,169	1	5	,205	,887
Zaraščena rodovitna zemljišča naj se spremenijo v krajinski park	Ima kmetijo	23	2,26	1,176	1	5		
	So imeli kmetijo	12	3,00	1,206	1	5		
	Nima kmetije	65	3,08	1,279	1	5		
	Skupaj	100	2,88	1,281	1	5	3,696*	,016
V kmetijstvu nima smisla vlagati večjih sredstev, ker je hrana na globalnem kmetijskem trgu poceni	Ima kmetijo	23	1,78	1,085	1	5		
	So imeli kmetijo	12	2,75	1,422	1	5		
	Nima kmetije	65	2,46	1,359	1	5		
	Skupaj	100	2,34	1,335	1	5	2,952	1,838

*** p < 0,001

** p < 0,01

* p < 0,05